

ИИ 446
II 1403 817

II ak 2665

ПОЧАТКИ

до

УЛОЖЕННЯ НОМЕНКЛЯТУРИ И ТЕРМИНОЛОГІИ
природописної, народнїї

V.

Написавъ

Иванъ Верхратський

Членъ

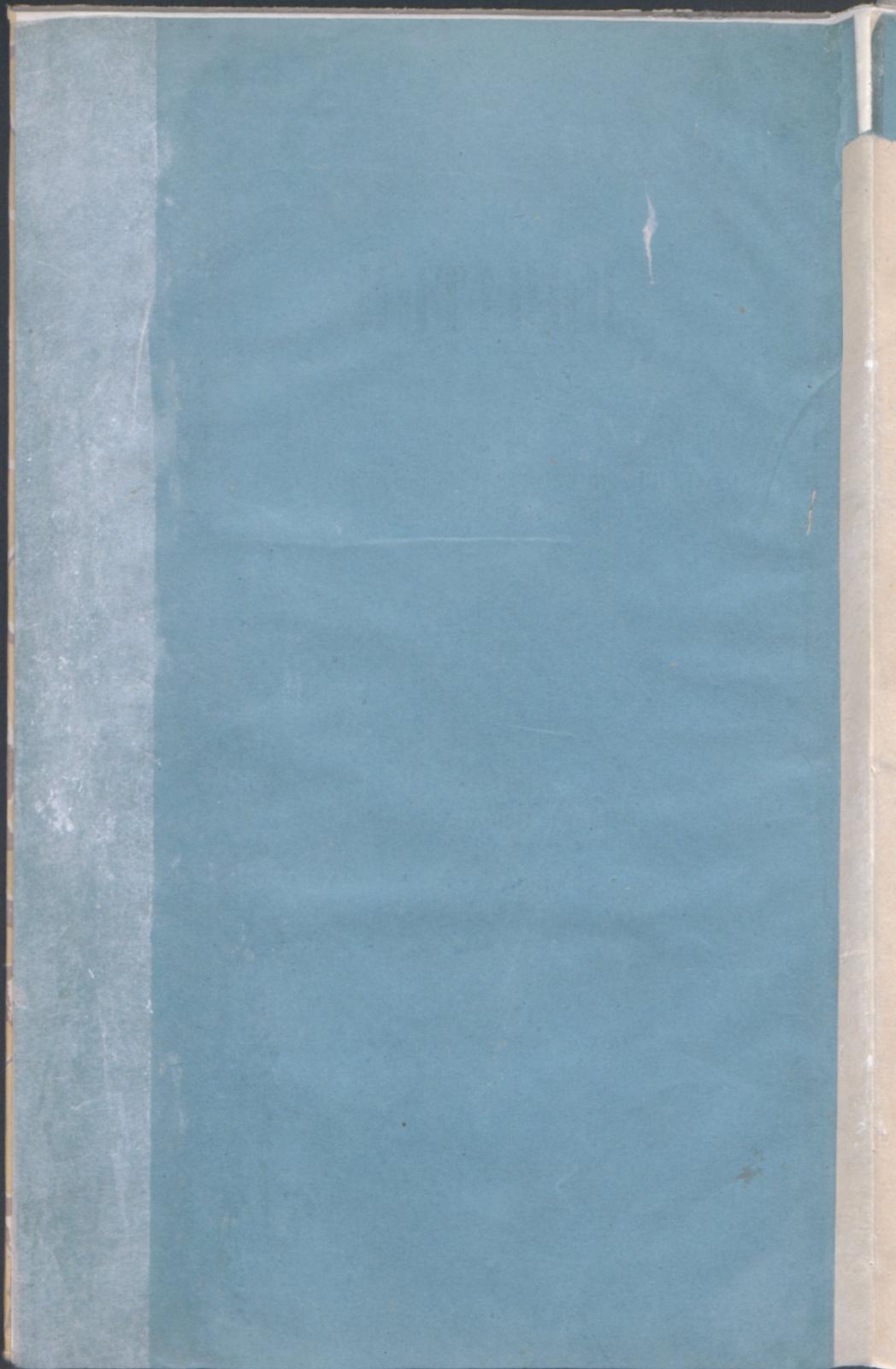
„Просвіти“ и „Физиографичнѣго товариства“
въ Кракові.

Накладомъ М. Димеша.

У ДЪВЪВЪ.

Зъ друкарні Ставропигийського Института,
підъ заряд.: Ст. Гукковського.

1872.

ПОЧАТКИ

до

УЛОЖЕННЯ НОМЕНКЛЯТУРИ И ТЕРМИНОЛОГІИ ПРИРОДОПИСНОЇ,
народної

V.

Написавъ

Иванъ Верхратський,

Членъ „Прѣсвіти“ и „Физиографичнѣго товариства“
въ Кракові.

Накладомъ М. Димеша.

У ДЪВОВѢ.

Зъ друкарні Ставропигійського Института,
підъ заряд.: *Сш. Гужовського.*

1872.

ИЗДАНИЕ

Biblioteka Narodowa
Warszawa

30001020467119

Не зважай на врожай — сій жито, хлібъ буде.
Народна пословица.

II. ak 2665

II. ak 2665

4

in II. ak 2665

S. Smolikowski

Випускъ сей ділишься на дві частини. ВЪ першій частини поміщаю наукову поменкляшуру Кадовбовцівъ (gastrozoa) а зашїмъ мбѣкунївъ, лучакївъ, полипївъ и паливочокъ; у вшорїй подаю новї межї людмъ узбиранї машерїяли до поменкляшури и шерминологїї природоисної. При швореннї назовнї (поменкляшури) наукової гаштрозоївъ поводився я подїбно якъ при зуштавляннї поменкляшури арштрозоївъ ш. в. по бїльшїй частини переводивъ науковї назви лашинскї на язикъ руськїй, вѣ рїдшїхъ случаяхъ самъ ушворювавъ назви пїсля одмїшнїшої визнаки швору природного. Машерїялу гошового ш. в. шерминївъ вѣ устахъ народа живучихъ мавъ я симъ разомъ дуже мало, и шо шїхъ кїлька назвъ народнихъ, кошрї сушь, арїналежашъ мбѣкунамъ. Для звїршъ прочїхъ клясъ не ма нї одної назви народної. Сушь шо або звїршаша морськї, кошрїхъ нашъ людъ не знав, бо ихъ у насъ нема; або сушь шо живошїнки шакъ дрїбнї, шо ихъ лише мїшець (специялисшъ) и шо за помочїю скла побїльшаючого одличав. Тому для шакїхъ звїршшъ ушворювавъ всюди назви новї. Вѣ помїщенїхъ шушъ машерїялахъ для поменкляшури подїбле Шановнїй Чїташель часшо лише одмїни назвъ вѣ прїжнїхъ випускахъ находячихъ ся. Мїмо шов я и шїнї одмїни радо шушъ прїдкладаю: бо и синонїми маюшь своє значенне и свою вагу, якъ о шїмъ вже перше висказавъ гадку.

Вѣ додашку подаю шакожъ декошрї сказочки о звїршашхъ, наслїдованнїя голосївъ звїршчїхъ и пр. Вїравдї подїбнї рїчи не належашъ до поменкляшури и шерминологїї, ша все маюшь и онї свою сшїйностъ, показуюшь, якъ нашъ людъ задивляе ся на природу вго окружаючу, якъ у звѣщицяхъ природи лицює неразъ дуже оригинально вла-

сні чутства и пригоди и посвідчають о властивімъ вго дошені и гуморі. Прошу н. пр. прочитати сказочки о переліці и деркачу. Накликуваннє тихъ верескливихъ шиць озиваючихся вь ліші по нашихъ поляхъ и лугахъ віддане шакъ вірно и мелодійно людськими словами — чи не збумишъ знавця, чи не стане показомъ о вродженій талановитости нашого люду? Гадаю проше, Шановні Чисташелі не поремсвують на мене, що народні швори шого рода по крайній мірі яко додашочокъ при збірнику назвъ природописнихъ примощаю.

Високоповажному Панові Димешові, кошрий опять принявъ кошта печашання на себе, виражаю прилюдно якъ найщиршу подяку.

У Львові дня 9. Вересня 1872.

Иванъ Верхрашський.

М'якуни. Mollusca. Weichthiere.

ГОЛОВЦІ. CEPHALOPHORA. KOPF-WEICHTHIERE.

Головоногі. Cephalopoda. Kopffüßser.

Двуживні. Dibranchiata. Zwei-
kiemer.

Осьмерники. Octopoda. Achtfüßser.

Осьмерикъ. Octopus. Seepolyp.
Звичайний. Vulgaris. Gewöhnl. S.

Пижминець. Eledone. Moschuspolyp.
Звичайний. Moschata.

Мореплавоць. Argonauta, Papier-
boot.

Хрускаль. Argo, Zerbrechliches P.

Десятерники. Decapoda.
Zehnfüßser.

Мутнякъ. Sepia. Dintenfisch.

Чорнилець. Officinalis. Gemei-
ner Dintenfisch.

Маратка. Loligo. Kalmar.

Звичайна. Vulgaris. Gemeiner K.

Колотень. Sepiola.

Звичайний. Vulgaris.

Трубанка. Spirula. Posthörnchen,

Перона. Peronii Perons P.

Чотирезивні. Tetrabranchiata. Vierkemer.

Кораблинці. Nautilina. Schiffs-
boote.

Корабликъ. Nautilus. Schiffsboot.

Звичайний. Pompilius. Gemeines
Schiffsboot.

Пероногі. Pteropoda. Flos- senfüßser.

Нарі. Gymnosomata. Nackte
Flossenfüßser.

Оплавка. Clio. Wallfischschnecke.

Сіверна. Borealis. Wallfischhaas.

Визявокъ. Pneumodermon. Haut-
kieme.

Перона. Peronii. Peron's H.

Вкриті. Thecosomata, Beschalte
Flossenfüßser.

Просіянка. Hyalea. Krystalschnecke.

Трійзубка. Tridentata. Dreizäh-
nige Krystalschnecke.

Ославокъ. Cleodora.

Пирамидальний. Pyramidata.

Паслимъ. Limacina.

Звичайний. Helicinalis.

Черевоні або Равли. Gasteropoda Bauchfüßser od Schnecken.

Легкодишні. Pulmonata. Lungen-
schnecken.

Хлизець. Arion. Wegschnecke.

Лісовий або Мазюкъ. Empirico-
rum. Grosse Wegschnecke.

Городний. Hortensis. Garten. W.

Маслюкъ. Limax. Egelschnecke.

Великий. Maximus, Grösste E.

Полівний. Agrestis. Ackerschn.

- Похвинець. *Vaginulus*.
 Точечкований. *Punctulatus*.
 Шкарадушникъ. *Testacella*.
 Ушковецъ. *Palioidea*.
 Слимакъ. *Helix*. Schnirkelschnecke.
 Виноградный. *Pomatia*. Wein-
 bergschnecke (Равликъ виногр.).
 Окрапокъ. *Arbustorum*. Gefleckte
 Schnirkelschnecke.
 Вересникъ. *Ericetorum*. Haide-
 Schnirkelschnecke.
 Копилецъ. *Obvoluta*. Aufgeroll-
 te Schnirkelschnecke.
 Закутень. *Personata*. Masken-
 Schnirkelschnecke.
 Хланикъ. *Vulimus*. Frassschnecke.
 Гірський. *Montanus*. Berg-F.
 Темний. *Obscurus*. Dunkelfar-
 bige F.
 Ахатка. *Achatina*. Achatschnecke.
 Мласка. *Lubrica*. Glatte A.
 Голочка. *Acicula*. Nadelschnecke.
 Переприця. *Zebra*, *Zebra*-Schne-
 ке.
 Куклянка. *Pupa*. Windelschnecke.
 Кимачка. *Uva*. Bienenkörbchen.
 Мохничка. *Muscorum*. Gew. W.
 Янтарка. *Succinea*. Bernsteinschne-
 ке.
 Папрка. *Amphibia*. Gewöhnliche
 Bernsteinschnecke.
 Сверлячка. *Clausilia*. Schliessmünd-
 schnecke.
 Двоозубка. *Bidens*. Zweizähnlige
 Schl.
 Скливокъ. *Vitrina*. Glaschnecke,
 Прозрачокъ. *Pellucida*. Gewöhn-
 лiche G.
 Равликъ. *Helicophanta*.
 Куртонігъ. *Brevipes*.
 Жуванъ. *Scarabus*. Käferschnecke.
 Звичайний. *Imbrium*. Gemeine K.
 Ухатка. *Auricula*. Ohschnecke.
 Узірка. *Monile*.
 Варцабъ. *Limnaeus*. Schlamm-
 schnecke (Пьяушникъ).
 Ставовий. *Stagnalis*. Sumpf-Schl.
 Уханъ. *Auricularis*. Ohr-Schl.
 Опонь. *Amphipeplea*. Mantelschne-
 ке.
 Хлизка. *Glutinosa*. Schleimige M.
 Диманка. *Physa*. Blasenschnecke.
 Жемчужокъ. *Fontinalis*. Perlen-
 blase.
 Плоскокружокъ. *Planorbis*. Tel-
 lerschnecke.
 Роговатий. *Corneus*. Grosse T.
 Випругастий. *Carinatus*. Gekiel-
 te T.
 Бережистий. *Marginatus*. Geran-
 dete T.
 Кругоротикъ. *Cyclostoma*. Kreis-
 mundschncke.
 Сподобний. *Elegans*. Zierliche K.
 Слимужка. *Helicina*.
 Тлаковичка. *Neritella*.
 Пузарка. *Ampullaria*. Kugelschne-
 ке.
 Пряниста. *Fasciata*. Gemeine K.
 Гребінязви. *Pectinibranchia*.
 Kammkiemer.
 Перушка. *Valvata*. Kammschnecke.
 Гребельчата. *Cristata*. Gewöhn-
 лiche Kammschnecke.
 Мокравинець. *Paludina*. Sumpf-
 schnecke.
 Живородокъ. *Vivipara*. Lebendig
 gebärende Sumpfschnecke.
 Погрузка. *Bythinia*.
 Маровата. *Impura*. Unreine
 Sumpfschnecke.
 Муранъ. *Melanopsis*.
 Гольчатка. *Acicularis*.
 Берегівка. *Litorina*. Uferschnecke.
 Звичайна. *Litorea*. Gew. Uferschn.
 Однозубиця. *Monodonta*.
 Чарочка. *Modulus*.
 Кружниця. *Turbo*. Kreiselschnecke
 Мрамориста. *Marmoratus*. Mar-
 morirte Kreiselschnecke.
 Хробоватка. *Rugosus*. Runzlige K.

- Золотоустка. *Chrysostomus*.
Goldmund.
- Срібноустка. *Argyrostomus*. Silbermund.
- Красань. *Meleager*.
- Сороканка. *Pica*. Elsterschnecke.
- Вежалька. *Turritella*. Thurmschraube.
- Задвійка. *Duplicata*.
- Пошириста. *Imbricata*.
- Круга. *Terebra*.
- Лізтьвичка. *Scalaria*. Wendeltreppe.
- Звичайна. *Communis* Gem. W.
- Латинця. *Delphinula*. Lappenschnecke:
- Звичайна. *Laciniata*. Delphin.
- Углоротъ. *Trochus*. Eckmund.
- Термітникъ. *Agglutinosus*. Trödelweib.
- Фіялівка. *Janthina*. Veilchenschnecke.
- Звичайна. *Communis*. Gem. V.
- Пирамидка. *Pyramidella*. Pyramidchen.
- Постружка. *Dolabrata*. Gew. P.
- Роззявка. *Ringicula*.
- Ушківка. *Auriculata*.
- Тлака. *Nerita*. Mondschncke.
- Кісткована. *Tesselata*. Gewürfelte Mondschncke.
- Тлаковинка. *Neritina*. Flussschwimm-schncke.
- Річна. *Fluviatilis*. Gem. Fl.
- Кубарка. *Navicella*. Nachenschnecke.
- Мережка. *Neritoidea*.
- Пупчатка. *Natica*. Nabelschnecke
- Брижка. *Monilifera*.
- Порцелянка. *Supraea*. Porcellan-schncke.
- Оканя. *Argus*. Argus - P.
- Яйцівка. *Ovula*. Eischnecke.
- Звичайна. *Oviformis*. Hüherei.
- Кружиль. *Conus*. Kegel.
- Мрамористий. *Marmoratus* Marmorkegel.
- Княжий. *Cedo nulli* Unvergleichlicher K.
- Багровець. *Purpura*. Purpurschncke.
- Красиль. *Patula*. Weitmund.
- Бочанка. *Dolium*. Tonnenschnecke.
- Шоломка. *Galea*. Grosse Tonne.
- Севель. *Buccinum*. Kinkhorn.
- Филястий. *Undatum*. Wellhorn.
- Окриль. *Strombus*. Flügelschncke.
- Велитна. *Gigas*. Riesenohr.
- Перстівка. *Pteroceras*. Fingerschncke.
- Океанка. *Oceani*.
- Гусенижка. *Chenopus*. Gänsefuss-schncke.
- Бабівка. *Pes pelecani*. Pelekanfuss.
- Кольчинець. *Murex*. Stachelschncke.
- Ожинець. *Brandaris*. Brandhorn.
- Шоловоригъ. *Tritonium* Trompentschncke.
- Красий. *Variiegatum*. Tritonshorn.
- Різнозяви. *Heterobranchia*, Verschiedenkiemer.
- Слухаля. *Naïotis*. Seeohrschncke.
- Гузата. *Tuberculata* Gemeine S.
- Нехарь. *Aplysia*. Meerhase.
- Гидкий. *Depilans*. Giftkuttel.
- Сковородівка. *Patella*. Napfschncke.
- Звичайна. *Vulgata*. Gemeine N.
- Раковина. *Chiton*. Käferschncke.
- Лущиста. *Squamosus*. Schuppige Käferschncke.
- Вільнозяви. *Nudibranchia*. Nacktkiemer.
- Нертиця. *Scyllaea*. Seemooschncke.
- Звичайна. *Pelagica*.
- Боковигъ. *Glaucus*. Seitenfuss.
- Атлантицький. *Atlanticus*. Atlantischer Seitenfuss.

**Різноноги. Heteropoda.
Kielfüßser.**

- Випружниця. Carinaria. Kielschnecke.
Означка. Mediterranea. Mittelmeer Kielschnecke.
Палистка. Phyllirhoë. Blattschnecke.
Головачка. Vuccephala.

**Трубівки. Protopoda.
Röhrenschnecken.**

- Скручань. Vermetus. Wurmschnecke.
Хробаковата. Lumbricalis. Gemeine Wurmschnecke.
Гомжиця. Siliquaria. Schotenschnecke.
Звичайна. Anguina. Schlangenförmige S.
Зубаникь. Dentalium. Meerzahn,
Слоневий. Elephantinum. Elephantenzahn.

**БЕЗГОЛОВИ. ACERHALA.
KOPFLOSE WEICHTHIERE.**

**Раменоноги Brachiopoda.
Armfüßser.**

- Проверть. Terebratula. Lochmuschel.
Склівка. Vitrea. Glasartige L. (Провертка подовгаста. Terebratella oblonga).
Кружівка. Discina. Kreismuschel.
Гладка. Levis. Glatte K.

**Скальки. Conchifera.
Muscheln.**

- Одноязові. Monomya. Einmuskeler.
Троїсть. Tridacna. Dreispaltmuschel.
Велична. Gigas. Riesenmuschel.

- Устриця. Ostrea. Auster.
Зідомка. Edulis. Essbare St.
Перлівниця. Meleagrina. Perlmuschel.
Справедна. Margariti fera. Echte Perlmuschel.
Птичівка. Avicula. Schwalbenmuschel.
Ширококрила. Macroptera. Breitflügelige Schwalbenmuschel.
Клевичь. Malleus. Hammermuschel.
Звичайний. Vulgaris. Gew. H.
Зарубничка. Crenatula. Kerbmuschel.
Білосмуга. Avicularis. Weissgestreifte K.
Скоиця. Spondylus. Klappermuschel.
Царська. Regius. Königliche K.
Шереха. Lima. Feilenmuschel.
Лусковата. Squamosa. Gemeine F.
Керманка. Pedum.
Скоичівка. Spondyloideum.
Фалдівка. Plicatula. Faltenmuschel.
Гребенятка. Cristata. Kammförmige F.
Нерівномязі. Heteromya. Ungleichmuskler.
Застропець. Pinna. Steckmuschel.
Лущистий. Squamosa. Schuppige St.
Углостінка. Tichogonia. Plattenmiesmuschel.
Різновида. Polymorpha.
Муличь. Mytilus. Miesmuschel.
Снідний. Edulis. Essbare M.
Мірничка. Modiola.
Решітчаста. Cancellata.
Камошъ. Lithodomus. Dattelmuschel.
Дахтилякъ Lithophagus. Meerdattel.
Двумязові. Думуа. Zweimuskelige.
Зівка. Chama. Lappenmuschel.

- Пуклиця. *Gryphoides*. Gemeine L.
 Кошелька. *Corbula*. Korbmuschel.
 Пуката. *Gibba*.
 Корабиця. *Arca*. Arche.
 Ноївка. *Noae*. Noas A.
 Шликівка. *Cucullaea*. Карпен-
 muschel.
 Сережка. *Auriculifera*. Kapuze.
 Оріхівка. *Nucula*. Nuss-Muschel.
 Перлистка. *Margaritacea*. Ge-
 meine Nuss-Muschel.
 Черепашка. *Anodonta*. Teichmu-
 schel.
 Звичайна. *Cyanea*. Schwanen T.
 Качівка. *Anatina*. Enten — T.
 Скойка. *Unio*. Flussmuschel.
 Малярська. *Pictorum*. Maler-
 Flussmuschel.
 Жабьчка. *Margaritana*. Fluss-
 Perlmuschel.
 Перлорідна. *Margaritifera*. Ech-
 te Fluss-Perlmuschel.
 Лирівка. *Lyrodon*. Leierzahn-Mu-
 schel.
 Перляста. *Margaritaceus*. Kamm-
 Leierzahn-Muschel.
 Коритниця. *Mastra*. Trogmuschel.
 Побережка. *Solida*. Strandmu-
 schel.
 Мисничка. *Semele*.
 Молозка. *Lactea*.
 Руса. *Erycina*.
 Серцівка. *Cardioides*.
 Огрядка. *Astarte* або *Crassina*.
 Хробовата. *Rugosa*.
 Ваганка. *Carpa*.
 Звичайна. *Rugosa*. Runzlige V.
 Піскомиръ. *Psammobia*. Sandmu-
 schel.
 Озарь. *Vespertina*.
 Приголубий. *Coeruleseens*.
 Обагра. *Sanguinolaria*.
 Рожанка. *Rosea*. Rosenrothe Sch.
 Сублюдка. *Donax*. Stumpf-
 muschel.
 Зубковаста. *Denticulata*. Gezäh-
 nelte Stumpf-
 muschel.
 Писариста. *Scripta*.
 Моложь. *Tellina*. Plattmuschel.
 Плосканий. *Planata*.
 Сердушка. *Cardium*. Herzmuschel.
 Снідка. *Edule*. Essbare Herzm.
 Кольчата. *Aculeatum*. Stachlige
 Herzmuschel.
 Серцевидь. *Isocardia*. Ziegel-Herz-
 muschel.
 Правдивий. *Cor*. Ochsenherz.
 Полусердка. *Hemicardium*. Halb-
 Herzmuschel.
 Сплюшка. *Cardissa*. Abgeplatte-
 te Halb-Herzmuschel.
 Скоробъ. *Corbis*. Korbmuschel.
 Тороканъ. *Fimbriata*. Gefranste
 Korbmuschel.
 Ладка. *Venus*. Venus-Muschel.
 Лучиста. *Gallina*. Gestrahlte V.
 Гривенка. *Mercenaria*. Geldmu-
 schel.
 Киприна. *Cyprina*. Cyprine.
 Исляндка. *Islandica*. Isländische C.
 Каменогідка. *Saxicava*. Felsen-
 bohrer.
 Звичайна. *Rugosa*. Runzlicher F.
 Скалівка. *Petricola*. Felsenbewohner.
 Листиста. *Lamellosa*.
 Опачь. *Venerupis*. Felsen-Venus-
 muschel.
 Передіръ. *Perforans*. Gemeine K.
 Бурульниця. *Cyclas*. Kugelmuschel.
 Ставівка. *Lacustris*. Gemeine K.
 Гороховатка. *Pisidium*. Erbzenmu-
 schel.
 Кринична. *Fontinale*.
 Кирина. *Cyrena*.
 Восточна. *Orientalis*.
 Габа. *Mya*. Klaffmuschel.
 Звичайна. *Arenaria*. Gemeine Kl.
 Моранка. *Panopaea*.
 Велика. *Aldrovandi*.
 Качунка. *Anatina*. Enten-Klaffmu-
 schel.
 Приздѣбата. *Subrostrata*.
 Илянка. *Lutaria*. Schlamm-Muschel.

Стиснена. *Compressa*.
 Ребрастка. *Pholadomya*. Rippen-
 muschel.
 Світлобіла. *Candida*. Weisse R.
 Окладинець. *Solen*. Messerscheide.
 Ножникъ. *Vagina*. Gerade M.
 Трубочатки. *Tubicola*. Röhrenmu-
 scheln.
 Скалосічъ. *Pholas*. Bohrmuschel.
 Звичайний. *Dactylus*. Gemeine B.
 Вертець. *Teredo*. Schiffsbohowurm.
 Кораблѣвий. *Navalis*. Gemeiner S.
 Руракъ. *Fistulana*.
 Булавичъ. *Clava*. Herkules Keule.
 Булатівка. *Clavagella*.
 Одчинка. *Aperta*.
 Ситчанка. *Aspergillum*. Siebmu-
 schel.
 Яванська. *Javanum*. Javanische
 Siebm.

Огортниці. *Tunicata*. Sackthiere.

Бордюговці. *Asciadiaceae*. Seeschei-
 den.
 Шульга. *Phallusia*.
 Сосковата. *Mamillata*.
 Очертникъ. *Diazona*.
 Фиолетний. *Violacea*.
 Многостанникъ. *Polyclinum*.
 Зірчастий. *Constellatum*.
 Гразликъ. *Botryllus*. Trauben-
 scheide.
 Звіздчатий. *Stellatus*. Sternför-
 mige Traubens.
 Ильшиця. *Pyrosoma*. Feuerscheide.
 Велика. *Giganteum*. Grosse F.
 Облівки *Salpaxa*. Walzenscheiden.
 Сальпа. *Salpa*. Salpe.
 Опояска. *Zonaria*. Gegürtelte W.
 Плавчатка. *Pinnata*. Flossensalpe.

Лучаки. *Radiata*. Strahlthiere.

Хлюстні. *Holothuridea*. Seewalzen.

Хлюсняки. *Holothurida*. Wurmwalzen.
 Хлюснякъ. *Holothuria*. Seegurke.
 Трепангъ. *Edulis*. Trepanng.
 Киячникъ. *Psolus*.
 Звичайний. *Phantapus*. Seegespenst.
 Пятерниця. *Pentacta*.
 Листовачка. *Froncosa*.
 Ріплиці. *Synaptida*. Haftwalzen.
 Ріплиця. *Synapta*.
 Сосковата. *Mamillosa*.

Окольчі. *Echinodermata*. Stachelhäuter.

Іжовці. *Echinidea*. Seeigel.
 Іжовець. *Sphaerechinus*. (Echinus).
 Seeigel.

Збідомий. *Esculentus*. Gemeiner
 Seeigel.

Овінець. *Diadema*.
 Пригловатий. *Subangulare*.
 Завійникъ. *Cidaris*. Meerturban.
 Царський. *Imperialis*.
 Паїжъ. *Echinometra*.
 Ячянякъ. *Lacunter*. Eierigel.
 Щитозоръ. *Clypeaster*. Schildigel.
 Шипокъ. *Rosaceus*. Rosen-Schild
 igel.
 Тарівка. *Scutella*. Scheibenigel.
 Шістєдірна. *Sexforis*. Sechslö-
 cheriger Scheibenigel.
 Колісчатко. *Rotula*.
 Пальчатє. *Digitata*.
 Ігдлань. *Echinopus*.
 Півмісячкова, *Semilunaris*.

- Серцеїжка. *Spatangus*. Herzigel.
 Багрівка. *Purpureus*. Purpurro-
 ther Herzigel.
 Звіздані. *Asteridea*. Seesterne.
 Звізданя. *Asteracanthion*. Stachel-
 stern.
 Червоная. *Rubens*. Gemeiner
 Seestern.
 Зірчакъ. *Asteriscus*. Plattstern.
 Болонякъ. *Palmipes*
 Холмівка. *Oreaster*. Buckelstern.
 Мерезиства. *Reticulatus*. Netz-
 stern.
 Гребенёзвіздникъ. *Asteropecten*.
 Kammstern.
 Помаранчевий. *Aurantiacus*. Hoch-
 gelber Kammstern.
 Гомжа. *Ophioderma*. Schlangenster-
 н.
 Довгохвоста. *Longicauda*. Ge-
 meiner Schlangenster-
 н.
 Ужистка. *Ophiolepis*.
 Обручкова. *Anulosa*. Geringel-
 ter Schlangenster-
 н.
 Розчимхи. *Crinoidea*. Haarsterne.
 Гирівка. *Comatula*. Schopfstern.
 Європейська. *Europaea*. Europae-
 ischer Schopfstern.
 Цілонігъ. *Holopus*,
 Звичайний. *Rangii*.
 Пентакринъ. *Pentacrinus*.
 Медузець. *Caput Medusae*. Me-
 dusenhaupt.
 Криновець. *Encrinus*. Seelilie.
 Звичайний. *Liliiformis*. Gemeines.
**Пажиги. Acalepha. See-
 nesseln, Quallen od. Me-
 dusen.**
 Реброплави. *Ctenophora*. Rippen-
 quallen.
 Чопівка. *Eucharis*. Zapfenqualle.
 Тидеманка. *Tiedemanni*. Tiede-
 mann's Zapfenqualle.
 Гребенёряска. *Cydirpe*.
 Звичайна. *Pileus*. Glatte Melo-
 nenqualle.
 Тясмиця. *Cestum*. Bandqualle.
 Звичайна. *Veneris*. Venus Gürtel.
 Хлипа. *Beroë*. Gurkenqualle.
 Яйцевата. *Ovata*. Eiförmige Gur-
 kenqualle.
 Кружкоплави. *Discophora*. Scheiben-
 quallen.
 Безобвідниці. **Acraspeda. Unge-
 säumte Scheibenquallen.**
 Хлинякъ. *Medusa (Aurelia)*. Schirm-
 qualle.
 Синявець. *Aurita*. Gemeine
 Schirmqualle.
 Блаватниця. *Syanea*.
 Кудрявка. *Capillata*. Gemeine
 Haarqualle.
 Розчерень. *Rhizostoma*. Wurzel-
 qualle.
 Звичайний. *Cuvieri*. Gemeine
 Wurzelqualle.
 Плесень. *Cassiopea*. Scheibenqualle.
 Місячокъ. *Borlasea*. Borlase's
 Scheibenqualle.
 Морща. *Pelagia*. Knollenqualle.
 Світилиця. *Noctiluca*. Leuchtende K.
 Золотая. *Chrysaora*. Winkelqualle.
 Очкова. *Ocellata*.
**Обводівки. Craspidota. Gesäumte
 Scheibenquallen.**
 Океянка. *Oceania*. Seequalle.
 Кепелиця. *Pileata*. Hutförmige
 Seequalle.
 Мошнякъ. *Thaumantias*. Beutel-
 qualle.
 Полукулистий. *Hemisphaerica*.
 Halbkuglige Beutelqualle.
 Ливниця. *Aequorea*.
 Форскаля. *Forskalina*. Forskal's
 Scheibenqualle.
 Черенникъ. *Geryonia*. Stielqualle.

- Хоботень. Proboscidalis. Gemeine Stielqualle
- Лобані. Hydriformia. Polypenqualen.
- Лобачка. Hydra. Süßwasserpolyp
- Звичайна. Vulgaris. Gemeiner Süßwasserpolyp.
- Палочня. Coryne. Kenlenpolyp.
- Лусковаста. Squamata, Schuppiger Kenlenpolyp.
- Пуричка. Tubularia. Röhrenpolyp.
- Тростоватка Calamaris. Einfacher Röhrenpolyp.
- Корчикя. Eudendrium.
- Звичайна. Ramosum. Aestiger Röhrenpolyp.
- Напалочник Podocoryna.
- Мясночервоний. Carnea.
- Звоночниця Campanularia. Glockenpolyp.
- Видчасти. Dichotoma. Gabliger Glockenpolyp.
- Окружень. Sertularia.
- Ялчка. Abietina. Meertanne.
- Рожникъ. Antennularia.
- Звичайний. Antennina. Hörner-Becherpolyp.
- Тулійниця. Plumularia. Federpolyp.
- Гребенівка. Cristata. Gekäm-
ter Federpolyp.
- Цівочні. Siphonophora. Röhren-
qualen.
- Пузировець. Physaphora. Blasen-
träger.
- Двурядний. Disticha. Zweizeili-
ger Blasenträger.
- Ворволинець. Rhizophysa. Wurzel-
blasenqualle.
- Нитковатий. Filiformis. Gemeine
Wurzelblasenqualle.
- Задвійнякъ. Diphyes. Doppelqualle.
- Збанятникъ. Campanulifera. Gloc-
kentragende Doppelqualle.
- Пожаль. Physalia. Seeblase, Meer-
nessel.
- Велика. Pelagica. Gemeine See-
hlasse.
- Вітрильникъ. Veella. Segelqualle.
- Звичайний. Spirans. Gemeine Se-
gelqualle.
- Хрустниця. Porpita. Knorpelqualle.
- Звичайна. Mediterranea. Gemeine
Knorpelqualle.

Полипи. Polypi. Polypen od. Pflanzenthier.

- Многовінцеві Polyactinia.**
Thierkorallen.
- Мязгуни. Holosarca. Fleischpolypen.
- Блестя. Lucernaria. Latern-Ane-
mone.
- Чотирерога. Quadricornia. Vier-
hörniger Meerschirm.
- Цвігань. Actinia. Meeranemone.
- Пасонка. Mesembryanthemum.
Gew. Meeranemone.
- Кругодірикъ. Cribrina. Siebne-
mone.
- Кожаль. Coriacea. Rothe Sieba-
nemone.
- Читниця. Zoanthus. Ranken-Koralle.
- Громадна. Sociatus. Gesellige
Ranken-Koralle.
- Розпластні. Madreporaria. Steinko-
rallen.
- Губоватъ. Fungia. Pilz-Sternkoralle.
- Ріжківниця, Agariciformis. Ge-
meiner Pilzstern.
- Сулистникъ. Desmophyllum. Psal-
terkoralle.

- Звездиковатий. *Dianthus*. Nelkenk.
- Пугарівка. *Syathina*. Becherkoralle.
- Звичайна. *Syathus*.
- Пучковниця. *Oculina*. Knospенкорале.
- Біла. *Virginea*. Jungfern-Koralle
- Звездичникъ. *Caryophyllia*. Nelkenkoralle.
- Стріпатий. *Lacera*. Distelkoralle.
- Пасинникъ. *Cladocora*. Zinkenkoralle.
- Дернистий. *Caespitosa*. Rasige Zinkenkoralle
- Чашникъ. *Calycularis*. Kelch-Zinkenkoralle.
- Розстріпъ. *Anthophyllum*. Rasенкорале.
- Корчинецъ. *Fasciculare*. Büschige Rasенкорале.
- Розплощъ. *Explanaria*. Flachkorале.
- Попелястий. *Cinerascens*. Aschgraue Flachkoralle.
- Звїздчатка. *Astraea*. Sternkoralle.
- Пятиугольна. *Pentagona*.
- Павлинець. *Pavonia*. Pfauenkoralle.
- Гребенястий. *Cristata*. Kammförmige Pfauenkoralle.
- Листень. *Agaricia*. Blätterkoralle.
- Полость. *Ampliata*. Elephantenohr.
- Пагорбниця. *Monticularia*. Hügelkoralle.
- Коростка. *Microconos*.
- Крутоборозниця. *Maecandrina*. Hirnkорале.
- Звичайна. *Labyrinthica*. Labyrinthkoralle.
- Дванадцятораменні. *Dodecastinia*. Zwölfstrahlige Polypen.
- Різнодіръ. *Heteropora*. Kronенкорале.
- Пуплинець. *Prolifera*,
- Розпластникъ. *Madrepora*. Schwammkoralle.
- Колосатий. *Plantaginea*. Aehrenkoralle.
- Кодра. *Porites*. Lochkoralle.
- Перстата. *Digitata*. Finger-Lochkoralle.
- Точковиця. *Millepora*. Punktkорале.
- Плоската. *Complanata*. ZuckerKорале.
- Розчарка. *Pocillopora*. BechersternKорале.
- Ланка. *Damicornis*. Damhirschkoralle.
- Осьмираменні. Octactiua.**
- Achtstrahlige Polypen.**
- Окорні. *Corticifera*. Rindenkorallen.
- Вінччка. *Antipathes*. Staudенкораллен.
- Звичайна. *Scoparia*.
- Парожъ. *Gorgonia*. Hornkoralle.
- Вієрка. *Flabellum*. Venusfächer.
- Хиботка. *Plexaura*. Sieb-Gorgonie.
- Ветлинка. *Viminalis*. Ruthenförmige Sieb-Gorgonie.
- Євника. *Eunicea*. Warzen-Gorgonie.
- Чорна. *Antipathes*. Schwarze Warzen-Gorgonie.
- Кольчина. *Muricea*. Stachel-Gorgonie.
- Пластовиця. *Placomus*. Seeheide.
- Олущъ. *Prymnoa*. Schuppenkoralle.
- Рябінець. *Lepadifera*. Meer-Ressed.
- Коралякъ. *Corallium*. Edelkoralle.
- Червоний. *Rubrum*. Blutkoralle.
- Исида. *Isis*. Schmuck Koralle.
- Царка. *Hippuris*. Königkoralle.
- Ставчинъ. *Mopsea*. Gliederkoralle.
- Вилчакъ. *Dichotoma*.
- Узичъ. *Melitaea*. Knotенкорале.
- Охровий. *Ochracea*. Rothe Krotenkoralle.
- Пернатка. *Pennatula*. Seefeder.
- Красна. *Rubra*. Rothe Seefeder.

- Світилка. Phosphorea. Gemeine Seefeder.
- Різкань. Virgularia. Ruthenfeder.
- Ситниковата. Juncea. Binsenfeder.
- Веретіль. Veretillum. Meerspule.
- Рощикъ. Synomorium.
- Окружочня. Umbellularia. Doldenkoralle.
- Гренляндска. Groenlandica. Grönländische Doldenkoralle.
- Корковниці. Alcyonaria. Korkpolypen.
- Сопілковець. Tubipora. Orgelkoralle.
- Звичайний. Musica.
- Корковниця. Alcyonium. Massen-Korklolyp.
- Легковата. Pulmo. Meerlunge.
- Допунка. Lobularia. Fingerkoralle.
- Долояєвата. Palmata. Handförmige Fingerkoralle.
- Оцівъ. Cornularia. Füllhorn.
- Звичайний. Rugosa. Gemeines Füllhorn.
- Китичникъ. Xenia. Straussskoralle.
- Окружковатий. Umbellata. Gemeine Strauskoralle.
- Моховатці. Bryozoa. Mooskorallen.**
- Розпері. Alcyonellina. Federbuschwirbler.
- Розперка. Alcyonella Federbusch-Polyp.
- Багнівка. Stagnorum.
- Пушникъ Plumatella.
- Гомзикъ. Repens. Kriechender Federbusch-Polyp.
- Гребінчикъ. Cristatella. Schwimm-polyp.
- Звичайний. Vagans. Wasserschim-mel.
- Рурочковці. Tubuliporina. Röhren-polypen.
- Рурочковець. Tubulipora.
- Ометчикъ. Fimbria.
- Горнера. Hornera.
- Краснолистя. Frondiculata.
- Крисія. Crisia.
- Рясиста. Ciliata.
- Хлибні. Flustracea. Rindenpolypen.
- Хлибень. Flustra. Seerinde.
- Листоватий. Foliacea. Gemeine Blätterrinde.
- Переболонь. Membranipora.
- Волохата. Pilosa.
- Ошкарникъ. Eschara.
- Листоватий. Foliacea.
- Олубня. Cellepora. Krustенкорalle
- Губовата. Spongites. Schwamm-stein.
- Мережниця. Reterora. Netzkoralle
- Нептунка. Cellulosa. Neptunsmanschette. (т. в. Чохла Нептунова.)
- Закомірникъ. Cellaria. Zellenkoralle.
- Поповзъ. Reptans. Kriechende Zellenkoralle.
- Ковпникъ. Salicornia.

Первітники. Protozoa. Urthierchen.

Наливочки. Infusoria. Aufgussthierchen.

Вітлячки. Flagellata. Geissel-Infusorien.

Монади. Monadina. Monaden.

Крупинка. Monas. Punktthierchen.

Чудла. Prodigiosa. Wundermonade.

Хвостинець. Bodo. Schwanzmonade.

Прижень, Saltans.

Громадний. Socialis.

Гразлинокъ. Uvella. Traubenmonade.

Синникъ. Glaucoma.

Опанцирочки. Cryptomonadina. Panzermonaden.

Опанцирочокъ. Cryptomonas. Panzermonade.

Яйцеватий. Ovata.

Кольчинокъ, Prorocentrum. Stachelmonade.

Побликъ. Micans.

Бутлинка. Lagenella. Flaschenmonade.

Зелена. Euchlora.

Риликъ. Trachelomonas. Rüsselmonade.

Звичайний. Volvocina.

Кульнички. Volvocina Kugelthiere.

Пауглинокъ. Gonium. Tafelthierchen.

Зелений. Pectorale.

Кульничка. Volvox. Kugelthierchen.

Звичайна. Globator. Gemeines K.

Дрожинки. Vibrionia. Zitterthierchen.

Дрожинка. Vibrio. Zitterthierchen.

Черточка. Lineola.

Молокосинець. Cyanogenus.

Молокожовтень. Xanthogenus.

Окрутень. Spirillum, Walzenspirale.

Вовникъ. Undula.

Ломачокъ. Bacterium. Gliederstäbchen.

Звичайний. Articulatum.

Зміннички. Astasiaea. Aenderlinge.

Змій, Astasia. Aenderling.

Жовтава. Flavicans. Gelber Aend.

Красночокъ. Euglena. Schönauge.

Зелений. Viridis. Grünes Schönauge.

Халамужникъ. Chlorogonium. Nixchen.

Зеленчикъ. Euchlorum. Schöngrünes Nixchen.

Виромошки. Dinobryina. Wirbelmoosthierchen.

Виромошокъ. Dinobryon. Wirbelmoosthierchen.

Очертець. Sertularia. Wedelförmiges Moosthierchen.

Околики. Peridinaea. Kranzthierchen.

Роганчикъ. Ceratium. Horn-Kranzthierchen.

Троистий. Tripus. Dreihörniges Horn-Kranzthierchen.

Околинець. Peridinium. Kranzth.

Порошинокъ. Pulvisculus. Staubartiges Kranzthierchen.

Рясички. Ciliata. Wimper-Infusorien.

Кружелики. Cyclidina. Scheibenthierchen.

Кружеликъ. Cyclidium. Scheibenthierchen.

- Синявий. *Glaucoma*.
 Волосинокъ. *Pantotrichum*. Muff-
 thierchen.
 Угриковатий *Enchelys*. Längli-
 ches Muffthierchen.
 Калитинці. *Colepina*. Büchsenthier-
 chen.
 Калитинець. *Coleps*. Büchsenthier-
 chen.
 Волохатий *Hirtus*. Haariges Büch-
 senthierchen.
 Угрянки. *Encheleina*. Walzenthier-
 chen.
 Угрянка *Enchelys*. Walzenthier-
 chen.
 Куковка. *Pupa*. Puppenförmiges
 Walzenthierchen.
 Мохнатоць. *Trichoda*. Haarthier-
 chen.
 Звичайний. *Pura*. Reinliche Haar-
 thierchen.
 Білиночокъ. *Leucophrys*. Wimper-
 thierchen.
 Мясомиръ. *Carnium*. Fleisch-
 Wimperthierchen.
 Губозубки. *Chilodontina*. Seiten-
 schnäbel.
 Озубчикъ. *Prorodon*. Zahnwalze.
 Сніжнобілий. *Niveus*. Weisse
 Zahnwalze.
 Губозубецъ. *Chilodon*. Seitenschna-
 bel, Lippenzähnen.
 Шоломиствий. *Cucullus*. Helm-
 tiges Seitenschnäbel.
 Шійнички. *Tracheliina*. Halsthierchen.
 Шійничка. *Trachelius*. Halsthier-
 chen.
 Селезка. *Anas*. Gansähnliches
 Halsthierchen.
 Укосець. *Loxodes*. Lippenthierchen.
 Арфоватий. *Cithara*. Harfenfö-
 rmiges Lippenthierchen.
- Саклинокъ. *Bursaria*. Börsenthier-
 chen.
 Тенесовий. *Intestinalis*. Darm-
 Börsenthierchen.
 Жабій. *Ranarum*.
 Надрики. *Colpodina*. Busenthierchen.
 Перлинокъ. *Glaucoma*. Perlenthier-
 chen.
 Искрикъ. *Scintillans*. Zitterndes
 Perlenthierchen.
 Надрикъ. *Colpoda*. Busenthierchen.
 Звичайний. *Cucullus*. Kappenar-
 tiges Busenthierchen.
 Довгастка. *Paramecium*. Pantoffel-
 thierchen.
 Звичайна. *Aurelia*. Gemeines P.
 Чістринки. *Oxytrichina*. Hechel-
 thierchen.
 Орожокъ. *Ceratidium*. Hornthier-
 chen.
 Клиноватий. *Cuneatum*. Keilfö-
 rmiges Hornthierchen.
 Чістринка. *Oxytricha*. Hechelthier-
 chen.
 Звичайна. *Pellionella*. Pelzthier-
 chen.
 Череноружникъ. *Stylonychia*. Waf-
 fenthierchen.
 Звичайний. *Mytilus*. Muschelthier-
 chen.
 Плавні. *Euplotina*. Nachenthierchen.
 Плавень. *Euplotes*. Nachenthierchen.
 Харонъ. *Charon*.
 Головокружець. *Discocephalus*.
 Scheibenkopf.
 Вирникъ. *Rotatorius*. Wirbel-
 der Scheibenkopf.
 Окручки. *Vorticellina*. Glockenthier-
 chen.
 Трубничокъ. *Stentor*. Trompeten-
 thierchen.

- Очернь. Niger.
 Опірчикъ. Trichodina. Urnenthier-
 Вошинокъ. Pediculus. Polypen-
 laus.
 Лійчикъ. Ophrydium. Trichterthier-
 chen.
 Дригликъ. Versatile. Grünes Gal-
 lertglöckchen.
 Опохвикъ. Vaginicula. Scheiden-
 thierchen.
 Кристальний. Crystallina. Kry-
 stallenes Mantelglöckchen.
 Начереникъ. Epistylis. Säulenglöck-
 chen.
 Мружень. Nutans. Nickendes Säu-
 lenglöckchen.
 Окручокъ. Vorticella. Glockenthier-
 chen.
 Облачокъ. Nebulifera.
 Осужень. Carchesium. Glocken-
 bäumchen.
 Звичайний. Polypinum. Schnel-
 lendes Glockenbäumchen.
 Немирка. Acinetina.
 Лучикъ. Actinophrys-Sonnenthier
 chen.
 Малоротокъ. Microstoma.
 Немирць. Acineta. Strahlbäum-
 chen.
**Дірочні Rhizopoda (Poly-
 thalamia, Foraminifera)**
**Wurzelfüßer, Schnörkel-
 korallen.**
 Безкомірочні. Athalamia Nackte
 Wurzelfüßer.
 Світка. Noctiluca.
 Звичайна. Miliaris.
 Несталокъ. Amöeba. Wechselthier-
 chen.
 Розплавокъ. Diffluens. Auseinan-
 der fließender Protens.
 Однокомірочні Monostegia. Einfäche-
 rige Wurzelfüßer.
 Громия. Gromia. Gromie.

- Яйцевата. Oviformis.
 Кругликъ. Orbulina.
 Звичайний. Universa. (Ся дірочня
 есть дуже розповсюджена, а
 и въ стані копальнимъ нахо-
 диться именно пр. въ Велиць-
 кій соли Камінній).
 Однонизці. Stichostegia. Einreihfä-
 cherige Wurzelfüßer.
 Жолудецъ. Glandulina.
 Гладкий. Levigata.
 Зарубликъ. Nodosaria. Glieder-
 schnürchen.
 Красивий. Elegans.
 Зублинокъ. Dentalina.
 Рівчастий. Sulcata.
 Листинокъ. Frondicularia.
 Перстенчикъ. Anularis.
 Осмичокъ. Lingulina. Züngelchen.
 Клиноватий. Cuneata.
 Прикрайчикъ. Marginulina.
 Редьковковатий. Raphanus.
 Площинничка. Placopsilina.
 Одміннокомірочні. Euallostegia.
 Wechselkammerige Wurzelfüßer.
 Цятинокъ. Guttulina.
 Склинецъ. Vitrea.
 Розникъ. Polymorphina.
 Окремокъ. Silicea.
 Сутчикъ. Textilaria. Zöpfchen.
 Кулистий. Globulosa.
 Равловатки. Helicostegia. Schnecken-
 häusige Wurzelfüßer.
 Гребенёкружка. Cristellaria. Kamm-
 rädchen.
 Шоломка. Cassis.
 Грошівка. Numulina. Numulit.
 Гладка. Levigata.
 Многоустокъ. Polystomella.
 Кучерявий. Crispa.
 Колісничка. Rotalia.
 Венетська. Veneta.

- Насічні. Entomostegia. Schnittkame-
rige Wurzelfüßer.
- Звіздчикъ. Asterigerina.
Рожоватий. Rosacea.
- Шитинокъ. Cassidulina.
Гладкий. Levigata.
- Склубні. Agathistegia Knäulkamme-
rige Wurzelfüßer.
- Крутоклітникъ, Spiriloculina.
Дірчатий. Perforata.
- Зникъ. Adelosina.
Гладкий. Levigata
- Міхурочні. Polycystina.**
Zellenthierchen.
- Скуплики. **Aggregata. Zusammen-**
gesetzte Gitterthierchen.
- Котулець. Sphaerözoum.
Точкований. Punctatum.
- Олипокъ. Collosphaera.
Синій. Huxleyi.
- Особники. **Solitaria. Einfache**
Gitterthierchen.
- Коліпъ. Thalassicolla.
Зеренчакъ. Nucleata.
- Крилінка. Pterocanium.
Харибдова. Charybdaeum.
- Губчакки. Amorphozoa.**
Seeschwämme.
- Губки. **Spongiae Schwämme.**
- Губка. Spongia. Meerschwamm.
Звичайна. Communis. Gemeiner
Waschschwamm.
- Губійка. Spongilla. Süßwasser-
schwamm.
- Річна. Fluviatilis. Gemeiner Fluss-
schwamm.
- Коралини. **Corallinae. Flechten-**
korallen.
- Коралина. Corallina. Flechtenko-
ralle.
Звичайна. Officinalis. Korallen-
moos.

МАТЕРІЯЛИ

збирані міжъ людомъ.

а) до номенкляшури шеріологичнѣи.

- Cervus elaphus L. Edelhirsch. Лівъ (Кур.).
- Cricetus frumentarius Pall. Hamster. Землѣвий песикъ (Жид.).
- Хома (gen, fem. Cyd. B.)
- Lepus timidus L. Hase. Заяць, Яць, Яцко, (Суд. В.)
- Mustela erminea L. Hermelin. Горностаць (Луч.).
- Sorex. Spitzmaus. Піскучка. (Суд. В.)
- Sorex vulgaris L. Waldspitzmaus. Мідикъ (Жид.).
- Talpa europaea L. Maulwurf. Кретъ, Богачький синь (Жид.)
єсть повірье, що кретъ зробився зъ сина богача, хотівшого виду-
рити поле відъ рідного брата. Богачъ велівъ синові полізти въ яму
и навчивъ его, якъ говорити зъ підъ землі -- себъ то нібидухъ
який -- коли прийде на поле зъ братомъ, щобъ того злякати. Такъ
и сталося. Та за кару синь ставъ кретомъ тай отъ поре до нині

землю. Тому то и руки у крета якъ у чоловіка. И такъ вже остане до суду-віку), Кертиця (Тул. Жовк.). Кертъ (Трг.).

Vespertilio murinus. Schreb. Gemeine Fledermaus. Мишарь (Кур. въ виговорі: мишірь). — Мишъ зъ жезізними крилами (Спас.).

б) до номенкляшури орнитологичнїи.

Alauda. Lerche. Жорванокъ (Кул.), Жальворонокъ (Утїшківъ; жалькотить або жаркотить). Дзєворонокъ (Сч.).

Alauda cristata L. Haubenlerche, Kothlerche. Подорожникъ (Микл.).

Anas boschas L. Stockente. Качка крижова (Луч. Такожъ розличають въ Луч. еще и „Днїстрївки.“ Суть то менші качки, красї „мають рїжний квітъ на собї.“

Anas penelope L. Pfeifente. Свистїля (Шилї Терн.).

Anas querquedula L. Schnärrente. Чаранка (Пол.).

Anthus arboreus Bechst. Baumrieper. Сїирка (Жид. зрївняй ляцьке psnerka).

Ardea stellaris L. Grosse Rohrdommel. Гупайло (Жид.).

Astur nisus L. Sperber. Скригулєць (Луч.), Юркб (Луч.) Скригилєць (Перемишляни въ Бер.).

Calidris arenaria Ill. Grauer Sanderling. Пісбчникъ (Я.).

Cinclus aquaticus Bechst. Wasseramsel, Wasserstaar. Пбнуръ (Луч.).

Columba oenas L. Holztaube. Пўжикъ (Пак.).

Columba turtur L. Turteltaube. Туркачь лїсовий (Луч.), Туркадо (КС.) Прутавка (См.).

Corvus glandarius L. Eichelhäher. Сойка и Верещайка (См.).

Corvus caryotaetes L. Nusshäher. Орїшникъ (Самб. коло. Трк.).

Crex pratensis Bechst. Wachtelkönig а такожъ и *Rallus aquaticus* L. Wasserralle. Туркачь водяний (Луч.). Гацокъ (Пак. по голосї гаць-гаць! у Мазурівъ: gasek = vespertilio, кожанъ, котрого Пакушївчане звать Пиргачъ.“)

Emberiza. Ammer. Стернадка. (Бог.).

Emberiza cirrus L. Zaunammer. Цвїрїнькало (Кури) Сверхукъ (Підб.).

Emberiza citrinella L. Goldammer. Жовтогрудникъ (Болєхївъ), Жовторузка (Завадївъ). Жовтобручка (Мкт., К. Кал.).

Emberiza miliaria L. Gerstenammer. Каразїй (Ол. Спївъ его толкують въ Ол: покини сани, возьми вїзь!)

Emberiza schoeniclus L. Rohrammer. Тростїнникъ (Луч. кричить: три-три-три! — два-два-два!)

Falco subbuteo L. Baum = oder Lerchenfalkе. Кобєць (Ман.), Якубєць (Пдр.) Ковнєць (Любша).

Falco tinnunculus L. Thurmfalke. Мишоловъ (Цв.).

Fringilla cannabina L. Bluthänfling, Рїпникъ (Гр. Пак.).

Fringilla carduelis L. Stieglitz, Distelzeisig, Distelfink, Rothvogel. Красанка (В. Льв.).

- Fringilla coccothraustes* Temm. Kernbeiser, Kirschfink. Товстописокъ (Мкт.). Костуръ (Гр. Пак.).
- Fringilla coelebs* L. Blutfink. Бурачійникъ. (Пст. сподомъ бураковочервоний). Дзямбиръ (Пак. співає: чи-чи чи-чи-учичкімъ).
- Fringilla linaria* L. Leinfink. Чичота (Жид.).
- Fringilla montana* L. Feldsperling. Москаль Москаликъ. Ма-зурикъ. Жидь.
- Fringilla pyrrohula* Gm. Dompfaff, Gimpel. Свистунъ (К. Льв.).
- Gallinula (Ortygometra) porzana* L. Punktirtes Rohrhuhn. Сліпичка (Пак.).
- Hirundo riparia* L. Uferschwalbe. Підбережчикъ (Суд. В.). Підплитівка (Семаківці на Дністрі. Гніздо має підъ плитами). Побережчикъ (Гр.).
- Hirundo rustica* L. Rauchschnalbe. Ластівка димова (Підб.), Димівка (Підб.), Димашка (К. Льв. и въ димнику буде) Пташокъ зъ вилками (Підб.).
- Hirundo urbica* L. Hausschwalbe. Ластівка куца (Підб.)
- Lanius. Würger.* Сорокоузъ (plur. Сорокоузі Кул.).
- Lanius excubitor* L. Grosser Würger. Скригунъ (Ол.).
- Lanius ruficeps.* Bechst. Rothköpfiger Würger. Огнівка (Лц.).
- Limosa.* Pfuhschnepfe. Болотникъ (Луч.).
- Lusciola rubecula* Lath. Rothkehlchen. Блудникъ (Жид.).
- Motacilla.* Bachstelze. Попикъ (Кул.), Поболотничка (Р.). Дрижифістъ (Кути) Трасифістъ (Терн.).
- Motacilla (alba), (Weisse)* Bachstelze. Блисканка и Польска ластівка (Угнівъ. Польский = полівий).
- Motacilla flava* L. Gelbe Bachstelze, Ackermännchen. Сви́нарикъ (Жид.).
- Oriolus galbula* L. Pirol, Goldamsel, Kirschvogel. Ивиль (Ол. співає, мовъ говорить: ивилі долото укравъ — а ти сокиру!) Илова (См.). Игова (Яворівъ), Теліга (Пак. співає: телі-голі!), Потеліжникъ (Жр.).
- Parus. Meise.* Синикъ (Сян.).
- Perdix cinerea* Bris. Gemeines Rebhuhn. Підколотникъ (Стефкова, Сян.).
- Perdix dactylisonans* M. Wachtel. Перепелюхъ (Луч.), Перепелиця и Куцанка (Дав.). Підпалачка (Пак.).
- Picus. Specht.* Дзѣбакъ (Кур.), Дерводзѣбка (Р.), Довбушъ (Утішківъ, Зол.), Довбавка (Грушівъ К. Яв.). Дзѣгало (Угнівъ).
- Podiceps (auritus* L. ?), Ohrensteissfuss. Вугла (Луч. такъ мені его описовано: такий великий, якъ когутъ, чорний, трохи багрянистий, по підъ свідъ бідавий; походить на козу (Коза́ або Пірні́коза́ *Podiceps cristatus* L.).
- Podiceps cristatus* L. Haubentaucher. Пергунъ (Шили Терн.).
- Salicaria.* Rohrsaenger, Потростинникъ (К. Я.).

Saxicola Steinschmätzer. Купня́къ (Лщ. гніздо має въ купі ка-
міння.) —

Saxicola (oenanthe) Bechst. Grosser Steinschmätzer. Чакъ (Трг.
кричить : чакъ ! — чакъ !)

Saxicola rubetra Bechst. Braunkehlchen, Pfäffchen, Todtenvogel,
Fliegenstecher. Попикъ (Самб.) Попичка (Самб.). Білодупець
(См. хвістъ въ насадній часті білий, дальше брунатний).

Scolorax gallinula L. Morschnepfe. Бабка (Ол. Терн.). Их
стріляють звичайно на підлєті.

Sterna Seeschwalbe. Пливáкъ (К. Льв.). Рибáръ (Роженъ ве-
ликий).

Sylvia Grasmücke. Покропивня (Пдр.), Підкропивка (Дбр.)

Sylvia arundinacea Lath. Teichrohrsänger (*Salicaria arundina-*
sea). Тростинка (Луч.), Очерєтниця (С. Б.).

Sylvia fitis Bechst. (*trochilus* Lath.). Fitislaubvogel. Фітькавка
(К. Я. кричить : фіть-фіть !).

Sylvia locustella Lath. Heuschreckensänger и *Sylvia fluviatilis*
Meu. Flussrohrsänger. Цвирка́ръ (Кур.).

Sylvia nisoria Bechst. Sperbergrasmücke. Зірка́чь (Жид.).

Sylvia rufa Lath. Kleiner Weidenzeisig. Вітикъ (Лщ. гніздо
має также по стодолахъ). Йочикъ (Суд. В. йочиками звать такожъ
много потростинниківъ).

Tetrao bonasia L. Haselhuhn. Огри́бка (Пст.).

Troglodytes parvulus L. Zaunkönig, Zaunschlüpfer. Дурикъ
(Луч.), Криль (Винники К. Льв.) Дурилюдка (Винники К. Льв.), Блудъ
(коло Чижикова), Мишє́й (Кам. в.), Мишовійка (Лщ.) Грішна пташка
(КС. її не годяться побивати; усі птиці не шкідні гріхомъ побивати
и вони зуться „грішні птахи.“). Орле око (Самб.).

Urupa erops L. Wiedehopf. Смердюшка (С. Б.). Худко Стеф-
кова Сян. кричить : худъ-худъ !). Гупко (Пак. кричить : гупъ-гупъ !
Сварять : ти гупко смердячий !).

Vanellus cristatus M. Kiebitz. Цегипка (Новиця К. Кал.) кри-
чить : цигіпъ ! цигіпъ !

Yunx torquilla L. Wendehals. Крутиголовець (Кол.).

Кулики, дубельти и тимъ подібні птахи ловлять самотягомъ
(Ол. Самотягъ-більша сітка на птиці).

Пр. Сува́ло (Сян.) має бути птахъ жовтвий, дрібку менший
відъ ворони ; пробуває по полонинахъ.

в) до номенкляшури герпешологичнєй.

Anguis fragilis L. Bruchschlange, Haselwurm, Blindschleiche.
Падалешникъ (Пдр. якъ наступити на него, то попадаються ноги),
Попаді́нецъ (С. Б.), Пада́льниця (Нем. Пв. колиби падальникъ, якъ
чоловікъ іде возомъ, перелізъ черезъ маточину колеса и вкусивъ
чоловіка, тобъ чоловікъ умеръ (!) а вінъ би поганий прозрівъ и
ставъ би вже видющій. Видющі гадини, після народнєй повірки не

такі страшні, бо хочъ и вкусять, то самі полізуть за зіллямъ, щобъ чоловіка вилічити г. в. II стор. 16.). Пв. Ще якъ говорили звірята, казала веретільниця: я маю таку силу, що чоловіка зсажу зъ коня. На тоє Богъ повівъ: Абишь не зсадила, зроблю тебе сліпою.“ — Якъ веретільниця вкусить, думають, не ма иншої ради, тільки укушений най перечислить цілу ділетку ($\frac{1}{4}$ кірця) проса а тогді ему и подівить. Веретільницю, тую ящірку зовсімъ невинну и нешкідну, мають наше селяне пересудно за найлютіїшу гадину. Вергільниця (Угнівъ. Якъ би перетяти вер. косою, то коса би попадалася.), Паданецъ (Жр.).

Bufo, Kröte. Плюгавка (Лубр.), Крамарка (Пол., Нап.), Крёмарка (Суд. В.), Рёна (С. Б.), Рёпа (См.) Чарівка (Чайковичи), Босорканя, Босорка (Лщ. „босорка“ значить тільки що „чарівниця,“ — якъ найдуть босорку (ропавку), то кладуть її на кінець драмки, (дошки) під котру підкладають камінь, а о другий кінець драмки сильно ударяють, такъ що бідна ропавка до гори зістане підкиненою, а відтакъ спадає коміть до землі. Нерозумъ сей часто разівъ кілька повтарають, а те щобъ „відплатити босорці за починені людямъ пакости,“ незнаючи що власне тимъ гоневнемъ ропавокъ, тільки собі самимъ шкодять, бо ропавки (ропухи) живлячись шкідливими комахами належать до найпожиточнійшихъ звірятъ. — Баба (Камінка Струмілова, Пядики; відай тому, що бородавчаста, мовъ поморщена, якъ лице старухи) Каракуля (Бордуляки коло Бродівъ).

Bufo variabilis L. Veränderliche Kröte а такожъ и инші роди ропавокъ: Желізняця (Пдр. Баять, що худоба відъ желізняці укушена здише: — вь Дав. думають що ропавки и коса не име ся зъ подібної повірки видить ся и мення: желізняця!) и що они псу-ють (!) збіжже гірше ніжъ шурі). Дика баба (Пяд.) Ячмінниця (Курники думають, що псує ячмінь, лежачий на помети).

Emys europaea Schneid. Sumpfschildkröte. Футькало (Луч. людъ тамошній твердить, що „футькала“ вь ночи голосно озивають ся „футь! футь!“ або „футькають“).

Hyla arborea L. Laubfrosch. Травка (Самб.), Рихкавка, Ричкавка (Жид.), Рехкалка (Утішківъ) Паня, (Пдр. „її цілюють на опарі“), Крока, Крака (Пол. такъ зовуть вь прочімъ и инші жаби). Зелену жабу, „що зъ дожджемъ летить“, гладять, хто має опарі (Суд. В.), Дошівка (Зол.); шуткуючи називають її „Московська зазуля“ (Утішківъ).

Rana. Wasserfrosch. Няга, Нёга (Нап.). Водяниця (К. Льв. „Водяницями“ звать такожъ загадомъ водяні животины) Сківкавка (Кол.) Квіака (Чайковичи). Макаць (pl. макаці Мкт.). Larva ranae. Квалварре. Наголовачъ (Кам. в.), Головінка (Суходіль К. Льв.) Голованька (Яв.) Прачка (Криве, Зол.), Праникъ (К. Сокаля).

Rana esculenta L., Hyla arborea L. и Bufo. Радёха (Пдр.) Жаби взивають такожъ „Веселівскі“ (Суд. В.) и „Бесідниці“ (Раж.)

Salamandra maculosa Schinz. Gefleckte Salamander, Молокосисъ (Орявчикъ коло Скодѣго).

Triton. Wassermolch. Водова яшірка (Суд. В.). Водянка (Семавівці).

Vipera berus L. Kreuzotter. Лойка. (Испасъ въ Кол.) гадину не називають по имени, лише „Лойка.“ Пв. якъ Лойка вкусить чоловіка и добіжить борше ніжъ вінъ до води, то чоловікъ помре; въ противнімъ разі утине лойка. Забиваючи лойку говорять: „пекъ дуча!“ щобъ не віджила и не полізла назадъ до своєї норки. На Благовіщення, колі — якъ людъ думає — вся гадь зъ норъ вилазить, не годиться приносити патики до хати, боби відъ того угнивало ся гаде и лойка би вкусила господаря. „Лойками“ ззивають впрочімъ ужі и загаломъ гаде.

Пр. Бабинь песь (Суд. В.) має бути гадъ червона и дуже ідка. Імовірно молода веретільниця сталась поводомъ до сказокъ о тімъ страшенно ідкімъ „Бабинімъ пси.“

г) до номенкляшури ихтиологичнєї.

Abramis blicca L. (*argyroleuca* Heck.) Blicke, Zobelpleinze. Güster. Лішавиця, Лішавичка (Луч.).

Acerina cernua L. (*Ac. vulgaris* Cuv. *Perca cernu*) Kaulbarsch. Язгірь (К.С.)

Aspius (*Alburnus*) *lucidus* Heck. (*Cyprinus alburnus* L.). Alben, Nestling, Uklei, Laube. Отлія (Луч.). Плювачка (См. зри низше).

Cobitis taenia L. Steinbeisser, Steinschmerle, Dorngrundel. Сикуля (Дбр.).

Cobitis fossilis L. Wetterfisch, Schlammpeitzger. Bibbe, Bisgurn“ Піскачъ (Стан.).

Rhodeus sericeus Pall. (*Cyprinus amarus* L.) Bitterling, Plätteln. Сралька (Жовк. Мала та рибка дуже ніжна, легко зъ неї випускають ся вишки або хухри).

Риби по имени мені знісі.

Парьєкъ (Испасъ въ Кол. Парякъ) або Гінчикъ (Испасъ).

Плювачка (См. риба біла, не велика має много острихъ остюківъ въ собі; тому якъ її їсти, треба часто виплєвати остюки).

Суходула (К. С.) буває худа, має подобати на коблика.

д) до номенкляшури ентомологичнєї.

Acridium. Schnarrheuschrecke. Тріскавка (К. Др.).

Anisoplia (*fruticola* и *crucifera*). (Getreide). Laubkäfer. Гезликъ (Терн.). Гєдзликъ (Кудобинці).

Anisoplia.... Татярчакъ (Стефкова въ Сян. бувають тогді, коли сіють татарку т. є. гречку). Тарчакъ (Жр.).

Blatta orientalis L. (*Periplaneta orientalis*). *Küchenschabe*. Тер-
рєнъ (Спас.) Бобрина (Луч.), Сліжъ (Луч.), Коваль (Городенка. бо-
чорний), Сасъ (Жид.), Фадикъ (Суд. В.) Дідухъ (Куд. „Дідуха-
солону палять, щобъ не розводилась хробачня въ хаті; коли-жъ ви-
кине хто ту солону на обійсте, то зъ неї будуть дідухи-комахи).
Швабъ (К. Льв. Зловивши таргана, завивають его въ хустину и кида-
ють „за десяту межу“ думаючи тимъ робомъ позбутися тихъ ко-
махъ). Вісакъ (К. Яв.), Дергунъ (Дарахівъ, Терн.), Дерганъ (Коло
Буч.) Гедзанъ (Пст.) Курганъ. (Испасъ въ Кол.) Турунъ (Ив.)

Vambus, *Hummel*. Бриндівка (Мкт.), Бриндзаръ (Мкт.), Брин-
дзей (Хлібичи Кол.).

Coccinella. *Marienkäfer*, *Sonnenkälbchen*. Бабрулька (Самб.),
Бедрикъ (Нем. Спас.). Поворожъ (Лш.), Бердунка (К. Яв.) Петро
(Руковичи К. Буч. Зловивши того хрущика, пускають его, що-бъ
лізъ по руці, и приговорюють: скажи Петре, чи буде тепло? якъ
хрущикъ зніметься и полине до гори, то буде тепло, а якъ спаде
долівъ, то, думають, буде зимно; К. Льв. и въ Жовківщині, при-
говорюють: „Зазуленько-вороженько, скажи мені правдоньку, куди
я піду чи въ тую стороньку, чи въ тую, чи въ землю святую?
або куку-куку! Зазудейко! въ котру піду сторенейку, чи въ тую
чи въ тую, чи підъ земленьку сирую“ Ворожка (Сян. подібно при-
говорюють: ворожка! ворожка! де твоя дорожка? чи до пекла, чи
до неба? якъ до гори полетить то значить до неба, якъ же въ до-
лину то до пекла; — такожъ пригов : Зазудько! Зазудько! покажи
куди пішла твоя мати? — Куди хрущикъ полетить, тамъ его и
„мати!“ — Шедрикъ (Спасівъ.). Бездрикъ (Бордуляки коло Бро-
дівъ, дівчата ворожать нимъ приговорючи: Бездрику! Бездрику!
скажи мені правдоньку: чи я заміжъ піду?). Корівка (Пак. зави-
вають її въ хлібъ и дають їсти корові, котра не хочє літитися. Приг.:
Поворожъ, поворожъ, дамъ ти грошъ, чи до неба, чи до землі по-
ворожъ! Лш. — Въ Біглі въ Самб. приг.: Бобруна, бобруна, Бо-
жая коруна, розпустила крильця, на всі штири бильця (пільця? —
бильця ум. відъ бидо!) чи зъ відтамъ я, чи зъ відтамъ возьму
жінку?) Назви приведені и приговорки односяться найчастійше до
S. septempunctata L.

Cimex... *Feldwanze*... Смородюхъ (Ман.)

Dorcadion. *Musikkäfer*. Дячокъ (Семаківці).

Euprepia (усиниця). *Bärengraupe* Приміть (Яв.). Притрутъ (Гр.).

Forficula auriculata L. *Ohrwurm*. Щипіця (Пак.).

Formica. *Amise*. Пікунъ (Нем. Дбр.), Пікунецъ (СБ.). Му-
райка (Пак.).

Formica rufa L. *Waldameise*. Вовчакъ (Стефкова Сян.) Ко-
валь (Трг.).

Gastrus equi F. *Pferdebrennsfliege*. Гніднякъ (Трг. ино сядє
конєви на грудъ або коліна, вже и причепить гниду до шерсти).

Geocores. *Landwanzen*. Бздухи, Бздуни (Сян.).

Gryllus, Grille. Свіркалка (СБ. Забобонь: коли свіркалка въ хаті заносить лощно до сусіда, думаючи, що черезъ тоє до него свіркалка піде). Сквиринюкъ. (Чагривъ, Бер.) Сквиринець (Чагривъ Бер.), Яблінка пнжна коло Турки) Чверенькó (Мгт.) Чвиринокъ (Семиківці), Сквируць (Лщ.).

Gryllus domesticus L. Haussgrille. Хома (Хлопці встроивши въ его норку прутикъ приговорюють: Хома, Хома! ти ще дома, всі пішли орати, а ти будешъ спати? — въ Испасі въ Кол. приговорюють: Сверхку! сверхку! вийди зъ хати, покажи куди орати, бо я орю посередь хати!).

Hippobosca equina L. Pferde-Laussfliege. Бздѣха (Пак.).

Lepidopteron. Schmetterling Муталь. (Жр.). Мугалька (Сян. Жр.).

Lucanus cervus L. Hirschkäfer, Feuerschröter. Паригъ (рл. парогн. Любма). Рогаль (Перемишляни), Рогаль. Коровникъ (Семаківці). Самочку того хруща кладуть на корови, „що бь бігали“ (літили ся).

Lampyris noctiluca L. Johannishwürmchen. Іванюшка (коло Бродівъ), Мушка блискуча (Яхторивъ), Мушка блишача (Пол.) Мушка світильна (Грибовичи К. Льв.). — Світлушка (Перемишляни въ Бер. Світлушкою зовуть въ Тернопільщині (Зарубинці) рослину *Carthamus tinctorius*). Святоянчикъ (Пак.).

Melolontha vulgaris L. Maikäfer. Бомбаръ (Жр.). (Ларва) Engerling, Kartoffelwurm Феся (plur. Феци Ол.) Феська (Микулинці Терн.). Бульбяникъ, Картофляникъ (Семаківці), Заборозникъ (Ив.), Хухуць (Ив.).

Notonecta. Rückenschwimmer. Кривобóка (Жр.).

Oestrus bovis L. (Hippoderma bovis) Rinderbremse. Бидза (Пет.). Бидзень (Семаківці; Худоба бидзає ся = нападає її бидзень; Бидзень такожъ місяць Юний) — Гзяча муха (Жр.) — die von den Larven verursachten Beulen sog. Dasselbeulen (auch die Larven selbst) Пернали (Жр.), Пернакі (Стр.). Угракі (К Льв.), Гуракі (Ив.).

Phalaena. Nachtfalter. Нітка (Лоз. К. Льв. Якъ нітка въ молоку упаде, а чоловікъ его випіє, то все буде голодний. Зривн. старос. **ЛОУТЬКЪ**, ляцьк. *łatka*). Смерть (Звар. бояться її бити).

Scarabaeus stercorarius L. Gemeiner Rosskafer. Ковяръ (Ман., вінъ по гівнахъ шпає), Мазяръ (Кур.) Лайнярь (Утішківъ, Зол.) Гнійнякъ (Орявчикъ коло Сколѣго.) Гівнянка (Мгт.). Гівнюхъ (Семаківці), Піпъ (Синевідьско. Попами звуть впрочімъ много иншихъ хрущівъ блискучихъ зъ родинъ *Setonia*, *Scarabus* и пр. Подібно зветься свіргунъ (*Gryllus*) у Кроатівъ лопакъ, а у Сербівъ лопадъ). Коваль (Гр.) — Козулка (Кс.).

Tachina (fera), *Eristalis tenax* и много иншихъ мухъ бурчачихъ въ лету: Грайки (Кудобинці).

Oniscus asellus L. Maueresel, Assel, Schweinigel. Овечка (Пак. „Овечками“ зовуть також декотрі роди хрущів).

е) до номенкляшури м'якунів.

Anodonta. Уніо., *Teichmuschel*, *Malermuschel*. Скалькі (Більче, Чортк.), Кадкі (Цн.), Черенкі (Раж.) Скринкі (Сокаль.), Скойки (Заліссе над Збручем), Жаб'ячі колиски (Тудинці Сян.) Габі (К. Льв.). Габі, (Порошком утовчених шкарубів засипують білмо у живині (скота); Сикавки (Яв.) Жабі луни (Пак. Жр.).

Belemnites. *Donnerkeil*, *Teufelsfinger*, *Alvesstein*. Громова стрівка (Калуш), Громова куля (Мкт.), Божий палець (См. — Громову стрівку шкребчуть, и всипують той порошок до горівки, котру відтак п'ють, як в середині болить).

ж) до номенкляшури бошаничної.

Allium schoenoprasum L. *Schnittlauch*. Зрізованець (Самб.), Требулька (Самб.).

Aster chinensis L. *Garten-Sternblume*. Кружечка. Кружачка (Висічко, Сух.), Тарівка (Підл.), Компостелька (Кадлубиско).

Sarex. *Riedgras*. Різуля. (Пол.). Осока (м. Осіка, як соєпра м. сіпра).

Cochlearia armoracia L. (*Armoracia rusticana*). *Gemeiner Meerrettig*. Хронь (gen. хрону Бор., Сух.).

Drosera (rotundifolia) L. *Sonnentau*. Рóсішка (Ол. дають ко-ровам; що-бь добре допися) Росичка,

Equisetum arvense L. *Acker-Schafthalm*. Кобильник (Бережище Стр.) у Мазурів: *przecka*.

Fragaria collina Ehrh. *Hügelerdbeere*, *Knackelbeere*. Хрупавка (Испаць вь Кол.).

Lolium temulentum L. *Tollkorn*, *Taumelolch*. Шалька (Стефкова, Сян.).

Lychnis chalconica. *Chalced*. *Lichtnelke*. Заря (Кол.).

Lycoperdon. *Stäubling*. Пурша (Трг. Порохом тамують кровь як хто скалічиться).

Origanum vulgare L. *Dosten*. Лебідка (Бітля вь Самб.).

Oxalis acetosella *Sanerklée*. Заячий квасць (Кол.).

Papaver Rhoeas L. *Feuerblume*, *Klatschrose*, *Schüttmohn*. Мак трісуций (Завадів К. Льв.), Видюк (коло Ол.), Видюх (Висічко). Мак тріскатий (Перерів. Кол.), Зрячий мак (Бідина велика Самб.), Сійка (Стефкова Сян.). Мак самосійний (К. Льв.). Мак самосівний (Стан) Мак діркатий (Стан.). Мак тріскуций (Жр. вінь самь тріскать

Papaver somniferum L. *Schlafmohn*, Мак спій (Гр.).

Phaseolus vulgaris L. *Vietsbohne*. Фасоля. Кобилиця-велика фасоля, тична — Чорна фасоля = Карганка а зернята: Каргані.

Pisum macrocarpum, Вельгорох у Мазурів *Kurpielos*.

Prunus cerasus L. Sauerkirsche. Вешня (Підл.) великі сочисті вишні (овоци) = Марини (Кудобинці).

Prunus domestica L. Gemeine Pflaume. Слива. Овощи має по-довгасті; Любашкі (Угнівъ) сині, досить великі, солодкі, дають легко обиратися. Бендюгі (Семаківці) червоні. Сушені угорки = Чорносливъ (Укр.).

Prunus insititia L. Kriechenpflaume. Терносливъ; — Овощи: Damascenerpflaumen = Домасини (Ол.). Дурусі (Войнилів Стр.) або Дурасі (Берлоги Стр.) великі, мясо не відстає від кістки. — Димки (Лщ.) або Димни малі, солодкові, червоноявсині. — Хруставкі (Сян.) малі сливки, зь мясомъ притвердимъ Пурнянки (м. Прунянки; Перерівъ) = Пруні або Дристулі. Дри-слянки (Стан.) = Дрясливці. Борщівки (Трг.) Круглі сливки, червоні, на борщъ добрі. Паркані (Лщ.) Дудки (Вірхомля велика) Кривакі (Стефкова, Сян.), Келавкі (Кол.) Заснітки (Трг. sing. Заснітокъ) = пироги, Hungerzwetschken.

Prunus spinosa. Schlehdorn. Теръ (Кудобинці).

Pyrus communis L. Birnbaum, Груша. Въ Берлогахъ у Стрий-щині зовуть овощи „фостачки“ (вигов.: „фостацки“) — Гранушкі (Лоссе Садецьке) = великі досить тверді грушки, Блощиці = грушки малі, плескати, дрібку чутні. Збанкі-великі грушки збанковаті. Паршівкі або грушкі паршиві; Колькі — малі грушки дуже тверді; Пукрівкі (Калушъ) досить великі, солодкі; Пá-дадьнички (Испасъ) малі грушки, скоро опадують и гниють. — Глїви (Укр.) картоплясті, поспівають въ Серпині (інакше Паний); Воскові (Укр.) = жовті грушки; Піддутьки (Укр.) зернасті, похожі на дулі але менші.

Pyrus malus L. Apfelbaum. Яблінка. Овощи: Калинінки (Кол. Калинянки) = червоні яблика, вишні. Хруські (Кол.) легко відду-пуються. Медінки (Пст.) яблоска дуже солодкі. Кушкі (Пак.) вишні яблоска довгі, від хвостика грубіші зь одної сторони червої; Смажінки (Пак.) білі, вишні, коло св. Якова пристигають; Бурді великі, круглобасті, вишні, коло пупця западені походять на малі гарбузи. Біловинники (Трг.) вишні, середно великі, на зиму добре проховуються. Зімниці (Укр.) зимові яблоска; Путивки, Гірчиці и Циганки (Укр.) великі, темнобарві; Сушені яблоска звуть „крошеники“ — ихъ кришать на кружки.

Ribes grossularia L. Gemeine Stachelbeere, Ягресъ (Ман.). Опрія (Стефкова).

Ribes rubrum L. Rothe Johannisbeere. Попорічки (Ман.).

Salix fragilis L. Bruchweide. Крихковербъ (Стр.).

Salix purpurea L. Purpurweide. Самбірка (Яв.), Верба зь червонимъ дуттемъ (Яв.).

Salix viminalis L. Korbweide. Лутіна (Яв.).

Solanum tuberosum L. Kartoffel. Компірь (plur. Компері Лш.) Буля (коло Трк.), Балабурка (Кол.). Карпеля (Стефкова Сян.), Бундзъ (Шпиколоси), Куртофля (Пак.). Гордозла (pl. Гордозлі; Ольшаниця Сян.).

— Дівчурка (коло Надвірної) червона дрібна бараболя; Кривульки (Пак.) Круцьки, Закруцьки або рогалики = бараболі ипрковаті. Рахині (Білина Самб.) великі бараболі. Поспіхи = ранні бараболі. Рогани (Сян.) великі бараболі. маюгь много ямокъ. Щтайфірки (Сян.) дупа на нихъ тверда; — Мазурки (Сян.) — Чехи (Сян) бульби червоні, довгі.

Tagetes erecta Willd. Aufrechte Sammetblume. Понюхъ (Влціцко. Повнюхъ), Повнюкъ (Підл.). Кутніакъ (Трг.),

Trifolium. Кле. Ковятина. Команиця (Гал. Зело, що люблять кові (комоні), Клеверъ (Укр).

Vaccinium uliginosum L. Morast-Heidelbeere, Bruchbeere, Rauschbeere, Trunkelbeere. Глухія (Угнівъ Жовк.).

Vaccinium vitis idaea Preisselbeere. Камінці (Угнівъ) Кваслівки (См.).

Viscum album E. Weisse Mistel. Єлимъ, Єломъ (Бор. Сух.). Вомена (Трг.).

Ростини по имени мені знані :

Білоголовя (Мкт.)

Борщівникъ (Пст.)

Бритівъ (Сян.).

Вудкова трава (С. В.) скоро на весну високо вигоняє ся.

Гиравець (Мкт.).

Кречка (Мкт. годують нею пидики; также, якъ кого болить въ середині, випиває келишокъ горівки підправленої кречкою и чісавкомъ.

Кручениці (Мкт.).

Ляднікъ (Сян. Самб.) або дикій горошокъ. росте межи заїжжемъ ааза тімъ *Vicia* sp.?

Манна (Сян.).

Невістулки (Пст.).

Нерушъ (Стефкова Сян.).

Просянка (Мкт.).

Роташъ (Стефкова Сян.).

Свягоръ (Пст.).

Хлезівъ (Мкт.).

в) до шерминологіи природописної.

Багначка (Пол.) Sumpfboden; багначка руда = рудавина, квасовина (Пол.) на ній не буде трави по людської.

Березовиця (Черніговщина) Birkensoft, Birkenwasser ляцько oskola.

Бликнути (Трг) blinken, glitzern.

Брати ся (о барвахъ Кол) пр. берé ся въ зелене — hat einen Stich ins Grüne, zieht in's Grüne.

Бжуніти (К. Льв.) summen пр. жукъ бжунить; жука звивають иноді „бжуномъ.“ Бжунъ = Summer.

Бзеніти (К. Льв.) *summen* пр. пчола бзенить.
 Викулений (Стр.) *Stark gewölbt, hoch gewölbt.*
 Грубчастий (К. Льв.) *dicklich.*
 Гедзелитися пр. товаръ Гедзелиться (Жовк.) = нападає его гедзель або гедзь (*Oestrus bovis*)

Грэгати (коло Бродівъ) пр. жаби грэгаять = рехкочуть.
 Дорѳдка (К. Льв.) груба кишка (у свині).
 Драпчастий (Гал.) що не ступає добре, драпчить; пр. Свині драпчасті.

Жітниця (Повиква коло Бродівъ) = житна солома (въ старосл. и староруск. **житниця** = стодола); пшеничниця (Пон.) = солома пшенична; ячмінниця (Пон.) солома ячмінна; вівсяниця (Пон.) = солома вівсяна; гречаниця (Пон.) = „солома“ гречана; — просяниця (Пон.) = солома просяча: бараболинне (Гал.) — натина бараболі; кукурудзинне (Гал.) солома кукурудзи.

Жубоніти (Стр.) *Summen* пр. хрущъ жубонить або жубелить. Жубелниця (Надвірна гл. випускъ II. стор. 27.). *Scarabaeus stercorarius* зривн. старосл. **жубелниця** *καυδαρος, scarabaeus.*

Жужелиці або циганські шкварки (К. Льв.) (*Eisen*) *schlacken.*
 Блохи ковальскі В.) = *Eisenfeilspäne.* Гиць (К. В. зривнян німецькє *Hitze*) = *sprühende Funken.*

Завезлиско (Санд. Завязлиско), місце де земля западнена або обірована.

Зварити (жєлізо) *schweissen.* Зварка = місце де зварено жєлізо.

Звивуший (Суходіль коло Львова) = верглявий, меткий пр. пташокъ звивуший.

Зубкѳвастий (К. Льв.) *gezähnel* пр. Листъ зубкѳвастий.

Иль (Гал.) *Thon.* — Глина (Гал. Укр.) *Lehm.* Глей. (Гал. Укр.) *Letten.* (Глей властиво тоє що иль, муль, намўль).

Кретѳчина (Пд.) Кретѳатина (Суд. В.), Кертѳовинне (Чортк.) = земля нарита кротом; а такожъ норка крота (*Talpa europaea*).

Крикати (Луч.) видавати голосъ кри! кри! пр. чапля (*Ardea cinerea*) кричить кри! кри! або крикає.

Кругикати = кричати круги! пр. бекасъ кругикає (Мивл.).

Кругунькати (Чортк.) *grunzen* пр. свиня кругунькає.

Купратий (Стан.) съ купромъ піддертимъ, а дуже короткимъ хвостомъ. Курки купраті = *Steisshühner.*

Лоханя пр. груба якъ лоханя (Дрогобиць, коло Бродівъ) властивє значінне сего слова: велика подѳвгаста миска до печива; такожъ нічви (нецьки). въ старословєнськ. **ЛѳКАНА** = *λεκανη.* *pelvis Becken* а **ЛОКАНА** *γαστήρ, venter, Bauch, Unterleib, Magen, Schlemmer, Mutterleib.*

Луть (Яв.) = пруть, *Gerte.* Лутики (Яв.) прутики именно зъ верблии; Лутина *Korbwelde.*

Матуля (Трг. въ іншихъ околицяхъ: Ватуля) вівця, що перший разъ має ягня. (Перехідъ м на в и на виворіть въ южнорусь-кімъ частий пр. ковніръ, комніръ, паволотки м. паволотки (волотки на волоти (Rispe), рівний, рімний и пр.

Мізвивики (Гал.) Afterklauen.

Набій (Яв.) твердий лідъ набитий. Въ іншихъ околицяхъ зовуть „набоями“ волохаті усільниці принадлежачі звичайно родині Красавокъ (Arctia або Euprepia.).

Накретиги (о вроті) викинути землю пр. накретить кретъ кретичину (Шд). Накертити (Трг.).

Обзянути (Корчинъ коло Стрия) пр. чортъ би тебе обзянувъ, песь обзянувъ и пр. = роззявивши ротъ натхнути, anhauchen въ старословонськ. **ОБЗЯНИЖТИ** inhiaere, hingähnen, nach etwas schnappen.

Ожеледа (Чортк. Терн. Др....) = Поледица (Сян.). Glatteis. Гляди Миклосича „Lexicon Palaeoslovenico-graecolatinum“ вид. въ р. 1862—1865 на стор. 200 **жлѣдица** f. vocabulum obscurum; відтакъ приведене слідуєче місце въ списку походячого зъ століття п'ятнадцятого видавеного Востоковомъ: **окалки, воды, снѣгъ, жлѣдица, мажнина, громы** Cod. saec. XV. vost. — очевидно слово **жлѣдица** єсть то наше южноруське „ожеледа“ и означає поледицю Glatteis, glacies lubrica. На Україні уживають „ожеледь“ якъ се бачити ізъ думки Шевченка починаючої ся слідуєчимъ стихомъ:

Въ noci и ожеледь и мрака
И снѣгъ и холодъ и пр.

(гл. Поезії Шевченка, виданне Львівське стор. 256. Думка LIX).

Отругъ (К. Др.) Sternschnuppe, Sternschuss, Sternschneuze.

Оціпъ (утвор) Sublimat.

Переголіи (Підл.) пчола, що перегоняє ся (рідъ робленихъ роівъ).

Перєгра (Пд.) гранне пчїль підъ часъ рїйки. Пчола иде на перєгру (Пд.).

Піганистий (Ив.) = Пастраковатий (Жр. м. пестриковатий) getüpfelt; bunt, scheckig.

Післянки, Післяниці (Нижнівъ, Стан.) овощи підліїші, що самі опадають; звичайно червиві.

Планки (Лш.) = овощи дикихъ, нещїпленихъ деревъ.

Потяглий (Лрч.) Gestreckt, Lang gestreckt пр. щупакъ потяглий а лішавица поширока. (Лш.).

Пухнатий (Гал.) Пухлатий (Укр.) flaumig, locker (vom Gefieder). Курка пухната = коло дзєба по обохъ сторонахъ зъ відстаючими перами, мовъ набородами,

Пшигъ або Пшукъ (К. Льв.) Hammerschlag, Glühspan, Schmiedesinter.

Ретити ся (Висічко) борикати ся, бити ся на пр. свині ретять ся; старословинське ретитиса ἀμιλλᾶσθαι, contendere wettkämpfen, streiten.

Рудакъ (Гал.) гречка черезъ надмірну спеку спалена.

Щея (Гал. Тщя) — гречка пуста (коли підъ часъ зацвіту гречки бувають тучи и лисавки, то вона стане щеєю або пощеватіе). Сага (Мкт.) Morast.

Середечка (Чайковичи Самб) у бзици Hollundermark.

Сіменастий (Гал.) съ крапками сірими якъ сімья; fein grau getüpfelt. Пр. Курка сіменаста.

Скеміти (Трн.) = Biesen, summen пр. муха скемить.

Скочень (Самб.) лёвъ котрий бере ся еще зеленковатий.

Текучка (Звинячъ коло Солотвина Стан.) Erdöl.

Тіннікъ, Підгіннікъ (утвор.) = альтана.

Цялăкати кричати цялă! цялă! Такъ кричать гонячи зайця (повоцецьки котă або сплюха).

Цибуля. Бульбянка або картофлянка мірно велика картофляста, солодка. — Цибуля кочена. — Плодистокъ або Плодистецъ = дрібна цибуля.

Тріскавець (утвор.) Springbrunnen.

Хижка слимакова (Сян. Стефкова) Schneckengehäuse.

Хмизъ (Гал. кор. гзм уми. гзмзз-з) Unkraut, niedriges Gesträuch, Gestrüpp auch elender kriechender Mensch, Kriechwurm, Balg.

Чиготати (Кул.) видавати голосъ чиги! пр. чайна чигоче.

Чорноземля (Кам. в.) Humus.

Шăдий (Сян.) graulichweiss пр. бикъ шадий.

Шебельчастий, (Луч.) пр. ноги шебельчаті pedes grallarii, Stelzenbeine.

Щирецъ (Кам. в.) Супісокъ, щирій пісокъ.

Щілінікъ (Підл.) плястеръ (меду), Scheibe, Wabe.

Худоба рогова. Воли и корови по масти; стати и другимъ примітамъ.

Воли: Ревтій = ясно червонобрунатні (sin. рефта). Бочіі = воли бочанисті, білобокі. Тарчій (sing. Тарчъ) = тарканисті, сорокаті. Барній (sing. барнă) = темнобрунатні. Половкій (sing. Половка) = полові. Сивці = сиві. Мури (sing. Мура) темносиві, трохи не чорні. Угорські воли = Кайлі (воли ті суть сиві зъ довженими рогами; sing. Кайла).

Баланъ = віль білий. Чубанъ = віль зъ рогами до середини загненими (закавульченими). Цапокъ = зъ рогами въ задъ загненими. Багрій = багровий, т. е. темно червоно брунатний. Прянь або Перистий = пасемистий. Бокшій = червоний або чорний зъ білими боками, такжень білий съ червоними або чорними боками. Сіранъ = сірий; Ласій червоний або чорний а підъ черевомъ зъ білими латками або сподомъ зовсімъ білий. Голубъ = голубий т. е. синявосизий. Писемистий = Темний дрібнішими

латками и пасками писаний. Мурга або Мура = чорний; Гордїй = половий зь звідкою на чолі, а шією сильною широкою Мурдзїй = молодий бикъ чорний. Рогачъ = вїль зь довгими рогами. Щиборогий = зь битимъ або щибенимъ рогомъ (Кол.). — Брезивъ = вїль беззастий т. е. білий зь умішкою сірого. Армевъ = армелстий т. е. пестрий білий и червоний Рьейкастий = вїль половий. Авачъ вїль червоний або чорний зь білимъ опругомъ. Сейка (зрив. угорське szöke білявий, русявий) = свий вїль угорський. (Сян); — Рингачъ або Рига (Кол.) = вїль нездалий до розплоду, що уродиться зь однимъ ядромъ. Ружий = червоний (Пак. Сян.); Тарабанъ (кодо Балгорода) = великий бикъ; Сиванъ = свий (Чорт.); Підласистий = підъ животомъ білий якъ ласця (Чорт.); Косоногий (Стан.) = вїль, що ступає косо, зь задомъ узкимъ, кінчатиимъ. —

Корови: Ревтаня = ясно червонобрунатна. Бочуля = корова бочаниста, звичайне зь білими боками; Крася = краса пр. червона съ дрібними білими плямками (тарками або тирками). Барнуля = темнобрунатна; Половўша = полсва; Сивуля = сива; Мураня = темної масти. — Угорська корова = кайлани. (Бітля въ Самб.).

Білуна, Біля = біла (въ Чортківщині дають білимъ коровамъ найчастїше на имя: Маланка); Чобаня = зь рогами до середини зверненими; Криворіжка = зь кривими рогами; Козуля Козяна = зь рогами въ задъ загненими; Багря = темночервона; Рожана або Калина = ясно червоная, жовтаво-червона; Зоряна = що уродиться до зорі; Поляна = що уродиться въ поли; Пряна = пасемиста (вигов. прїяна); Бокуля = съ побічемъ найчастїше білимъ а головною мастею темночервоною, або й біла зь боками жовтими, чорними, червоними; Павўна = голуба корова съ темними обручами докола очїй. Половуня = полова. Сірўна = сіра; Ласяна = підъ черевомъ по части або й зовсімъ біла; Мургуля = чорна; Лися або Лисуна = до пари гордієви зь білою звідкою на чолі; такожъ полова, на чолі зь білою латкою; Лачена = голуба зь дрібнїшими білими латками; Цвітуля = що вродиться въ Цвітну неділю. Пискоровата = сіра, біла и чорна; мастъ смугами и меншими латками. Пдаткована — пестра, мастъ визначаєся звичайно меншими платками; Мораниста зь темними пасмами. (Кол. Стан.), Шута або Гуля = що не має рогівъ, (раса шута).

Гнідуля = гніда; Білєха = біла Черноха = чорна; Красуля = краса; Бочаста = бідобока; Лисоня — на чолі біла; Шадўля = шада (шадий значить сіравобілий); Муруга, Муругова = зь темними пасмами; Барноха, Барнаста темнобрунатна; Плавуха = половуха, полова; Малєха = мала на зрість (Пак, въ Сян.).

Кони по масти: Лебідь = білий як молоко (Milchschiimmel); Морозоватий = зь волосомь чорнявосіримь, на кінци білимь; кінь визирає протое сивавобіло (Schneeschiimmel); Шпак оватий, Шпакъ, Сивакъ = сивий (Eisenschimmel, Stahlschiimmel); Дерешоватий, Дерешъ = гнідавий, береся вь сивавобіле (Honigschiimmel); Яворовий = блідно жовтаво білий, иноді вь сиваве (майже тото що нім. Apfelschiimmel); Тисавий = блідножовтий, бере ся дрібку вь червонаве (виговор. цісавий, тої барви що тисове дерево (тисъ, Taxus, Eibenbaum); Гливиий = жовтавий, ясно каштановатий; Половий, Половакъ = блідно червонавожовтий; Буланъ = булавий, falb; Гнідий, Гніданъ — брунатний; Мишатий, Мишастий = сиво жовтаво-брунатний; Рижий = червонобрунатний; Каштанъ, Каштановатий = Fuchs; Золотогривий = булавий зь гривою ясножовтою, Goldfuchs; Зористий, Звїзда тий, Лисанъ = зь білою плямою (звїздкою або зіркою) на чолі або лисий; Кінъ а зь ліхтарнею = кінъ зь білою пругою або плямою відь чола ажь до хранивъ сягаючою; Цеглястий = цегляножовтий; Буррий = сіравобрунатний, брудної масти; Карий = Karre, Воронъ = кінъ чорний або карий, Winterrappe; Карогнідий = Sommergarpe; Таркачъ = кінъ таркатий, тарановатий або сократий т. е. білий и чорно, брунатно або рижо плямлений, Scheck; Чернохрѣба = половий зь чорнимь хрѣтомь; Білогривий = зь білою гривою; сивогривий = зь сивою гривою; Білокопитий, Білокопитистий = зь білими копитами = Босий; темнійшої масти зь білими ногами; Басама тий = пасемистий. Гача (Сян.) = жеребъ.

Бекаси, курки, дубельти и инші болотяні птахи ловлять на сиурки. Встромляють два не дуже довгі патики простопадно вь землю, а вь горі до ихъ кінцивъ привязують шнурокъ, такъ щобъ бувъ натягнений, до котрого відтакъ укріплюють численні сільки. Потомъ намўль підгортають вь той спосібъ, що гребелька утворить ся сягаюча ажь підь самъ шнурокъ. Птахи идуть клѣвати тотъ намўль; инший небачно встромивши голову вь сільку, ловить ся.

Вь Сян. ловлять болотяну пташню на дуди. Мечуть на місце, де найбільше птахи жирують, легке (pulmo) волове (тамъ зване „Аудами“) котре обставляють сільками. (Мають тожъ дикиі Качки ловити тимъ способомъ, що вь дуди дають богато гачківъ причепленихъ на довгихъ шнуркахъ. Качка лакомо кидаючись на дуди пролигне гачокъ и ловиться. Після всеї имовірности спосібъ той не буде добрий: Качка жируючи кінцемъ дзѣба дуже легко почує гачокъ и пізнасть зраду).

Прилади рибальські. Склепъ. (Віхá гл. в. II, стор. 24. ч. 25) плігъ осібно роблений, котримъ загачують ріку. До то-

го плота гонять рибу, а відтак загортають пліть въ округъ, и въ тїмъ загородженїмъ місци ловлять.

Мікало. На довшімъ шнурку оловяна блискуча риба, на самімъ кінчику зъ гачкомъ. Порушаючи легко тую рибку, улуджає ся шупаки и окуні, котрі пролигнувши мниму здобичъ ловляться

На суми роблять заставки. У пізну осїнь, коли вже вода замерзне, вибирають місце близько берега, де прорубавши полонку забивають въ округъ вільхові патики и вигороджують плотець лишаячи вільнимъ узке місце. У тую будовину суми радо заходять. Помітивши зайшду рибу, рибакъ скоро засуває або заставляє отвіръ дошкою обо чимъ другимъ а рибу витягає.

Раки ловлять на лібець. До патика прив'язують шнурокъ, на которого кінци присилене чутне уже м'ясо, кріпъ а для ліпшої ваготи одвітно тяжкий камінь. До м'яса причипляються раки, котрі відтакъ витягнувши лібець до гори, ловлять.

До дашочокъ.

Сказочки о звірятахъ.

Перепелиця и деркачъ (*Perdix dactylisonans* и *Crex pratensis*).

Перепелиця и деркачъ возили разомъ маслянку; одного разу вихопився имъ чіпъ зъ бочки, а маслянка зачала течи. Деркачъ кинувся шукати зачопомъ, та не мігъ найти. Перепелиця жъ забачила чіпъ, та кличе до деркача: „Федьку-на! Федьку-на! ось кілокъ! ось кілокъ!“ А деркачъ питаєсь: „де-де? де-де?“ Вона-жъ му показує: „вось-вось! вось-вось!“ (Полянá).

Перепелиця и деркачъ гнали теля; теля збрикало ся и утекло міжъ буряни. Тоді взяли вони его вигоняти. Перепелиця кличе до деркача: „Павло! гонь-теле! гоньтеле!“ а деркачъ наганяючи теля кричить! „киць-киць!“ (Судова Вишня.)

Перепелиця и дріздъ (*Turdus viscivorus*).

На переднівку позичивъ дріздъ (другі кажуть: деркачъ) відъ перепелиці пять колосівъ жита, а відтакъ, якъ уже пристигло збіжже віддававъ їй лише три. Тому-то вони сваруться. Перепелиця кричить до дрозда: „пять колосъ! пять колосъ!“ (ніби тільки тобі позичила), а дріздъ все торочить: „три-три! три-три!“

(Пітиличъ, Жовківщина).

Перепелиця кличе: „підполю! підполю!“ або „підпалю“ т. є. буду полоти (Ол.) ховавъ! ховавъ! панъ жене! панъ жене! (Кудобинці). (Очевидно суть то лише уривки сказокъ довшихъ). Під-

палоць! підпалоць! (Лщ. ніби вже новий хліб! — Підпалоць хлібець, вь Коломийщині зве ся „віфатник“).

Два мужики посварилися о дуку и пішли до суди на справу. Судия бувь несправедливий: потягнув добре зь обохь сторонь: відтакь помиривь тяганців в відпустивь. Идуть мужики до дому, та шкробаються вь голову: бачь богато стояла тяганка. Прийшли па дуку, о котру сварилися, та оба тяжко призадумали ся. Ажь ту деркачь кличе: то здерь! то здерь! — А перепелиця смієся: хогь теле! хогь теле! (другі розказують, що кликала: взявь, взявь! пать телиць! пать телиць!) — Ой таки правда! кажуть мужики.

Ластівка (*Hirundo*) каже на весну: „Зоставила мь стоги обороги, прилетіла мь на голий борщ!“ (Утішків, Зол.).

Зазуля и ворона (*Cuculus canorus* и *Corvus cornix*. Святий Юрь запопавь коня на пасовиску, сівь на него и поїхавь) Тее бачили зазуля и ворона. Зазуля кличе: „купивь! купивь!“ а ворона каже ні „вкравь! вкравь!“ (Утішків, Зол.). — Зазуля кукає лише до Петра; потомь вдавитья магількою и переставь кукати (Утішків. Магілка = сирь смажений, збитий вь катульки).

Соловій (*Lusciola luscinia*) вигукує: кліщ! — кліщ! — кліщ! — кліщ! позичь кліщ! позичь кліщ! позичь! кліщ! позичь кліщ! — идуть пси! идуть пси! у-тя-тя! — утя-тя! — у-тя-тя! утя-тя! — тікай! — тікай! у-тя-тя! у-тя-тя! у-тя-тя! у-тя-тя! (Стр.).

Ляскіть соловія віддають такожь такь: цвігу! цвігу! батогомь! батогомь! кумь кліщ! — кумь кліщ! — бери его! бери его!

Відаванне голосу соловійчого есть вь звязи изь сказкою слідуючою. Соловій зіставь сотворений безь заду. Разь запросили его другі птиці на празникь. Та соловій сарака стидався ити безь заду, тому позичивь собі тую часть тіла у кума кліща. (До того відноситься тоє ніби накликуванне: кумь-кліщ! позичь кліщ!) По празнику однакожь не хотівь вінь добродушному кумови віддати позиченого. Коли-жь до него кліщь наближаєсь, щобь своє відобрати тровить его псами (у-тя-у-тя-тя — тікай! бери его! и пр.) такь що бідаха кліщь напудиться и утікає. Після иншої відміни подібної сказки толкується чому, буває, соловій співає вь ночи. Оть вінь все лящить, щобь не заспати, бо колибь заснувь, кліщь би прибігь и відобравь позичений задь. — Иноді що за буйна уява вь безконечній сказочні нашого люда!

Синиця (*Parus major*) співає: піть-піть! гарá-гарá!

Жовтобрюхь (*Emberiza citrinella*) каже: чвертку! чвертку! вівсá! вівсá!

Ивиль (*Oriolus galbula*) співає: я ще не обідавь! я ще не обідавь! я ще не обідавь! (Реп'янци коло Калуша).

Удудь (*Upupa epops*) вигукує: пу-пу! пу-пу! солонина на поду! но я но ню не піду, але Ивана пішло! (Кол.).

Песъ: Здибався песъ зъ псомъ, та ніби говорять, що хлеп-тали; одинъ: жур-р-р! а другій: бор-р-щ! — Здибався великий песъ відъ столяра, зъ малимъ відъ гарбаря. Великій дразнить малого! Ирха! ирха! — а малий великого: гебель! гебель! (Стр.).

Комаръ (Culex ripiens) літаючи въ ночи надъ ухомъ чоловіка питає ся: чи ти ухо спишь? (Стр.).

Повірка за кушъ Cornus Sanguinea. Свидъ въ німъ дідько спить. (Сян.).

Наслідовання голосу жабъ.

1. Кумъ, кумъ! зъ чого ваша хатка? — зъ жабуриння, зъ жабуриння! — кумъ-кумъ! щосте вар-вар-варрили? — борщъ, борщъ! бура-ки-ки, бура-ки-ки-ки! (Більче Чорт.).

2. Братъ умеръ! — та котрий? та Матвій! — та плачмо за нимъ! та ну! — та-ну! (К. Льв.).

2. Кумъ-кума! позичъ полотна! — або що? — та кумъ вмеръ! — та коли? — въ Четверъ! а плакалисте? — еще ні! за-разъ будемо! — ну! — ну! — ну! (Жовківщина).

4. Кумъ-кума! позичъ полотна! або що? Гриць умеръ, до гори ноги задеръ! (Тудорковичи).

5. Кумъ-кума! позичъ полотна! або що? умеръ кумъ! — де лежить? — підъ столомъ! — чимъ накрити? помеломъ! (Оборотівъ, Золочівщина).

6. Кумъ-кума! де бузѣкъ? — нема! — а дежъ? — здохъ! радъ-радъ-радъ! (Доляна, Стрийщина).

7. Кумъ кума! раді-раді-раді! (Камінка волоська).

8. Кумъ-кума! позичъ полотна! умеръ Гриць, нема ногавиць! (Жовківщина).

9. Кумъ-кума! позичъ полотна! — на що? — на штани! — хто вмеръ? — мій братъ! — якъ ся називавъ? — Кіндратъ! — плачмо! — ну! — ну! — ну! (Станиславівщина).

10. Кумъ-кума! бузѣкъ де? — не ма! — а дежъ? — умеръ! — коли? — въ Четверъ! — а ми тому раді-раді-раді! (Вульки Мазовцькі).

11. Кумъ кума! чи раді бисте, аби бузѣкъ здохъ? — Ой рада-рада-рада! (Воля Якубова коло Дрогобича).

12. Кумъ-кума! позичъ полотна! братъ умирає, сорочки немає! ой ну! ну! ну! (Коло Бродівъ).

13. Кумо, кумо! де твій кумъ? — на Дону! а твій? утонувъ! — нумъ плакати! — нумъ! — нумъ! — нумъ! (Убр.).

Ще де-ботрі повірки.

Ужі мають свого короля, котрого всі слухають. Якъ свисне, всі сходяться и дують разомъ: тогді роблять они діяментъ. Якъ

король зведить, видаються всі на нападника и заідають его на смерть.

Перекидання вужа въ полоза. Если вужь сімь літь не чує пиячня когута, ні звона а також сімь роківъ не бачить людей (т. е. коли не заходять люде у пушу, де сидить) то стає полозомъ. Полозъ гадъ страшний — де котить ся, тамъ трава горить.

Бувають вужі, що мають „золоту голову.“ Щобъ ту голову дістати треба передъ порою вужа еще німь сонце зійде, простелити чисту хустинку; тоді вужь скине на хустину золоту голову. а намість неї виросте му нова, однакожь вже не буде золота (К. С.).

Якъ вужівъ багато въ купу склубленихъ — то они скарбъ стережуть. Хто-бъ тоді кинувъ на нихъ хрестикъ священный, той би мігъ взяти, той скарбъ, бо вужі такъ дуже би хрестика напудилися, що всі би пішли въ ростечъ а скарбъ би лишили.

Щобъ не велся жаби (ропавки) въ хаті, солять въ Великодний понеділокъ передъ сходомъ сонця свяченою солею докола хати. Де жаба въ хаті тамъ нещастье. Коровамъ відбирають молоко и пр. Тому жабу (ропавку) палять (Великий нерозумъ! ропавки зовсімъ не шкідні, на виворіть, якъ згадано вже, суть то звірята пожиточні!) Ропавку не годиться брати руками, щобъ не имали ся на руці єї сиклини, а все серпомъ. Щоби пізнати чи котра „не відбравъ молоко“ т. е. чи не відьмує, достаточо — після думки забобоннихъ людей — взяти у підозріної жінки масло и кинути на болото. Коли масло відёмске, то притьмомъ жаби ропухи и всяка погань зійдеся до него и по кришечці буде его розвідати. Гадъ лізе для того такъ квапливо до того масла, бо въ німъ єсть и ихъ часточка. Чарівниця бо відбраве молоко такожъ жабамъ и гадюкамъ.

Дещо зъ наукової шерминології бошанщини.

(Слова, біля котрихъ нема буквъ въ скобкахъ, суть утворені).

Матня (Жовк.), Корінь маточний, Товстий корінь (Укр.) Hauptwurzel radix palaris. К. прямий, Pfahlwurzel, r. perpendicularis; К. поземний Thauw. r. horizontalis; К. нитковатий fädliche W. r. filiformis. К. вальцеватий, обловатий Walzige W., cylindrica; К. кулізоватий spindelförmige W. r. fusiformis; кулистий kuglige W., r. globosa; К. ріповатий rübenförmige W.; r. rapiförmis. К. поєдничий einfache W. r. simplex; К. крещастий, ästige Wurzel r. ramosa (н. пр. у листянихъ деревъ); К. деревистий r. lignosa, Holzige W., К. мяскій, мясистой fleischige W. r. racemosa; Волокна коріневі, Wurzelfasern, fibrillae; Невластиве корінне, Підкорінки Haftfasern, radices adventiciae; Присилки, Причитки, Klammerwurzeln; Пависки, Вуси, Luftwurzeln; Приссавки, Saugwurzeln.

Біло́ (Гал.), Бадилина (Гал.) Бадилó (Стр.) die einjährige Hauptaxe der Pflanzen, Stengel, caulis; Стеблó (Гал. Укр.) Стебелина (Гал. Укр.) Halm, culmus; Колінця (Самб.) Knoten, nodi; Лучиця, Binsenhaln, calamus; Чередень, Schaft, scapus; Прикорінъ (Укр.), Корнякъ (Гал.) Wurzelstock, rhizoma; Пень, truncus, Stamm; Колодиця, Palmenstamm, cormus; Віття (Укр.) Гілля (Гал. Укр.), Zweige, ramuli; Галузи (ном. sing. галуза Гал.) Aeste, rami; Розгалузення, Verästelung, ramificatio; Розвилкованнє, gablige Verästelung, dichotomia; потроисте розгалузеннє dreitheilige Verästelung, trichotomia; розгалузеннє креслате nach oben in Aeste sich auflösende Axe, axis deliquescentes; розгл. сувершкове gegipfelte Verästelung, ramificatio fastigiata; — Відземки (Стр.) Ausläufer, stolones; Розхідки, Відріскки, Відсадки Ableger, Absenker, propagines; Пáсиннє (Чорт.) Пáрости (Терн.) Паростки (Терн.) Підгінці (Бенкова Вишня) Пагінці (Укр.) (Nachwachsende Triebe) Schösslinge, Wurzelsprossen, turiones; Вісь повійна schlingende Axe, axis volubilis. Вісь кручена gedrehte Ave, ax. tortilis; В. читава a. radicans, wurzelnde A. и пр. Ставець, Сутка internodium, Stengelglied. Ставчатість Gelenkbildung, articulatio.

Корá, Rinde, cortex; верства коркова Kork, suber; Мяздра Borke, rhytidoma; лико, liber, Bast; М'ясчина, cambium; біль alburnum Safftholz; твердякъ Kernholz, duramen; серце (Стр.) стрижъ або стрижинъ (Самб.) Mark, medulla.

Листъ, Blatt, folium; Піхва Blattscheide, vagina; Хвостикъ Blattstiel, petiolus; Платівка, Blattscheibe, lamina; Жилки; Adern, venae; Листки foliola; — Цвітъ, Blüthe, flos; Чашка, Kelch, calix; Вінець, Blumenkrone, corolla; Пилякъ, Staubgefäss, stamen; Нитка Staubfaden filamentum. Головка пилочна Staubkölbchen, anthera; пилъ Blüthenstaub, pollen; Стовпикъ, Stempel, pistillum; Зав'язникъ, підняикъ Fruchtknoten, germen; Шийка або пилникъ Griffel, Staubweg, stylus; близна Narbe, stigma; Оцвітина, Blüthendecke, perianthium, perigonium; Ділець, Kelchblatt, sepalum; беригъ або край, Rand, limbus; Горланъ Schlund, faux; ч. многоділочна cal. polysepal. одно або зрослоділочна cal. mono v. gamosepal.; Платокъ, Blumenblatt petalum; в. многоплаточний cor. polypetala; в. одно або зрослоплаточний cor. mono v. gamopetala; цвітъ безплаточний flos apetalus; ноготь, Nagel, unguis; платинка Platte, lamina; Прицвієнь, Deckblatt, bractea.

Колосъ, Aehre, spica; Колоски (н. пр. у Briza media), Пáколоски (н. пр. у Hordeum) = Aerchen, spiculae; Базька (К. Льв. Багнітка (Сян.) або бичка (Кс) Kätzchen, amentum; Шулъка (Чортк.) Палка Kolben, Spadix; Шашка, Zapfen, conus, strobilus, Грозно (С.) Гразло (С.) Traube, racemus; Окружокъ, Dolde, umbella; окружо грозно, Віховка, Doldentraube, cogymbus; Підокружокъ Afterdolde, сума; Волоть (Терн.) Волотка (Терн.) Rispe, panicula; Иноді роз-

галузена водоть опъять на менші волотки або паволотки. Доколикъ, або Очертокъ, verticillus, Quirl; Китиця, Strauss, thyrsus; Торонь, Blüthenschweif, anthurus. Головка, Köpfchen, capitulum; кошичокъ, anthodium, Blütenkörbehen.

Овоць, Frucht, fructus. Голина, Голинка. Kornfrucht, caryopsis; Зернакъ, Schliessfrucht, achenium; Двузернакъ, репчикъ; Spaltfrucht, cremocarpium; Опушникъ = зернакъ зъ опушиною (pappus). Крилатка, Flügelfrucht, samara; Мішча, Schlauchfrucht, utriculus; Орішокъ, Nuss, nux; Лушпина. Hülse, legumen; Лушпа перевязувата або сусічка. Gliederhülse, lomentum; Струкъ, Schote, siliqua; Струкъ перевязуватий або сусічковий, Gliederschote, siliqua lomen; тасаа; Стручокъ, Schötchen, silicula; Орішочникъ Nusschötchen, nucamentum; Тобілка, Kapsel, capsula; Яблїва, Apfelfrucht, pomum. Ягода, Beere, baccа. Ягода зложена або сугадникъ, Zusammengesetzte Beere, syncarpium; Днячка, Kürbisfrucht, pero.

ОБЪЯСНЕННЕ СКОРОЧЕНІЙ.

Бер. = Бережанщина. Бог. = Богородчани. Бор. = Боратинь коло Бродівъ. Буч. = Бучачь. Гр. = Грушівъ коло Дрогобича. Дав. = Давидівъ в. Льв. Дбр. = Добротвори въ Золочівщині. Др. = Дрогобичь К. Др. коло Дрогобича. Дубр. = Дубровичи. Жр. = Жерниця нижна въ Сянїччині. Жид. = Жидятинь. Зав. = Завадівъ. Звар. = Зваричівъ. Зол. = Золочівщина. К. Льв. = коло Львова. КС. = Камінка Струмїлова въ Золочівщині. Кам в. = Камінка волоська въ Жовківщині. Кол. = Коломийщина. Кс. = Косівъ въ Коломийщині. Куд. = Кудиківъ. Курн. = Курники. Кур. = Куровичи коло Львова. Лоз. = Лозина коло Львова. Луч. = Лучани коло Шелиськь. Лщ. = Ліщини въ Сандеччині. Ман. = Манаївъ. Микл. = Миклейшівъ коло Льв. Мкт. = Микитинці въ Коломийщині. Нап. = Напоршня коло Львова. Нем. = Немилівъ въ Золочівщині. Ол. = Олеськó. Пак. = Пакушівка въ Сянїччині. Підб. = Підбережці коло Львова. Підл. = Підліссе коло Олеська. Пдр. або Пд. = Підъярківъ коло Львова. Пол. = Поляна. Пст. = Пістинь въ Коломийщині. Пяд. = Пядики въ Коломийщині. Разж. = Разжнівъ коло Бродівъ. Р. = Рудá въ Стрийщині. Самб. = Самбірщина. С. Б. = Сілець. Беньківъ надъ Бугомъ въ Золочівщині. См. = Смолинъ. Спас. = Спасівъ коло Сокаля. Суд. В. = Судова Вишня. Сх. = Суходілть коло Львова. Сух. = Суходоли коло Бродівъ. Сян. = Сянїччина. (Сянїцькій округъ). Стан. = Станиславщина. Терн. = Тернопільщина. Трг. = Торгівъ въ Золочівщині. Туд. = Тудорковичи коло Сокаля въ Жовківщині. Яв. = Яворівъ въ Перемищині. Я. = Янівъ коло Львова. Чортк. або Чорт. = Чортківщина. Цн. = Цінева въ Стрийщині.

К. = Коло; утвор. або утв. = слово утворене. Укр. = слово Українське.

ОПЕЧАТКИ.

Напечатано :

Мав бути :

Стор. 20. зъ долини в. 4. по підъ сидь білавий	по підъ сидь білавий.
" 22. зъ гори в. 8. селяне	селяне.
" 23. <i>Aspius lucidus</i> Плювачка (См. зри низше)	<i>Aspius lucidus</i> Плювачка (? См. зри низше).
" 28. в. 8. бараболі	бараболі.
" 28. Лядникъ а. дикий горо- шокъ росте межи зоіж- жемъ а а за тім...	Лядникъ або дикий горошокъ росте межи збіжжемъ а за тімъ <i>Vi-</i> <i>cia</i> sp.?
" 29. в. 21. Зварка = місце де зварено желізо	Зварка = місце, въ котрімъ зварено желізо.
" 29. в. 1. въ долині. Лутина Korbweide	Лутина Korbweide.
" 30. зъ долини в. 3. мовъ на- бородами	мовъ пaborодами.
" 32. в. 4 зъ гори зъ битимъ рогомъ	зъ збитимъ рогомъ.

БІБЛІОТЕКА
ВН
НАРОДОВА

Накладомъ М. Димеша въ Львові сійшли

книжки слідуєчі:

РУСКА ЧИТАЛЬНЯ

видавана

Ксенофонтомъ Климковичемъ.

- № 1. и 2. Чайковський, романъ въ козацької старини, Є. Гребінки
перевівъ зъ московської мови К. Климковичъ, 2 томи
1 зр. — кр.
- № 3. Цигани, драма О. Корженевського. пере-
вівъ зъ польского Д. Лозовський . — „ 35 „
- № 4. Шельменко наймитъ, комедия Г. Квітки
перевівъ зъ московської мови, окрімъ ролі
Шельменка, К. Климковичъ . — „ 45 „
- № 5. Косове поле, повість П. Хохолушка, пе-
ревівъ зъ чеського Л. Лопатинський . — „ 40 „
- № 6. и 7. Вечери на Хуторі, повісти М. Гоголя, пе-
реведені зъ московського. Томъ I. 60 кр. Томъ II. 50 „

Німецько-Руський

С Л О В А Р Ъ

О. Партицького

учителя руського язика и литературы

въ р. 1867. ціна 3 зр. а. в.

НАУКИ ДУХОВНІІ

на случайніи Торжества.

Написавъ Назарій Сабадовичъ.

Львівъ. 1870. Ціна 1 р. 50 цент.

ПОЧАТКИ

до уложення

номенклятури и терминологіи природописної, народнїї.

Написавъ Іванъ Верхратській.

Випускъ III. — Ціна 20 цент.

На складі у М. Димета можъ такожъ дістати:

Початки до уложення номенклятури и терминологіи природописної, народнїї. Випуски II. и IV. по 20 цент.

Святе письмо. Євангелія по Св. Матєєві 20 цент.

” ” ” ” Св. Маркові 20 цент.

” ” ” ” Св. Луці 20 цент.

” ” ” ” Св. Іоанові 20 цент.

МОЛИТОВНИКЪ ДЛЯ РУСЬКОГО народа.

ДРУГЕ ПОВБЛЪЩЕНЕ ВИДАННЄ.

Стоить 40 цент.

На краснімъ веліновімъ папері 60 цент.

Примірникъ оправлений (після якости)

 70 цент. 1 р. и 1 р. 60 цент.